

PIK LIII, Ч. 1

СІЧЕНЬ — 1997 — JANUARY

No. 1, VOL. LIII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

PIK LIII

СІЧЕНЬ

Ч. 1

Виходить раз у місяць
видає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

*Неприбуткова організація
Засновник Українського Музею в Нью-Йорку*

Головний редактор — **Ірена Чабан**
Редактор англомовної частини — **Тамара Стадниченко**
Мовний редактор — **Роман Юревич**

Редакційна колегія:

Анна Кравчук — Голова Союзу Українок Америки
Марта Богачевська-Хом'як
Любов Волинець
Анна-Галія Горбач
Іванна Рожанковська

Адреса редакції: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672

Адміністратор — **Наталія Дума**

Річна передплата в США

Для членів США ..... \$ 25.00

Для інших передплатників ..... \$ 30.00

Окреме число ..... \$ 3.00

В країнах поза межами США ..... US \$ 40.00

ЗМІСТ

Анна Максимович. Хай пахнуть медом свічі	1
Р. Л. Хом'як. Пора заприятитися з законодавцями тепер!	1
Софія Боньковська. Гуцульські народні хрести	2
Анна Максимович. Ввижається мені золотомісто місто ..	4
Анна Кравчук. "Мамо, та це наші люди!"	7
Марта Богачевська-Хом'як. Пишімо спільно історію СУА	9
Ярослава Рубель. Річні наради Головної Управи СУА	10
Вісті з Централі	11
Леонід Рудницький. "Україно, — ти моя молитва"	11
Любов Дражевська. Поширюймо листівки-репродукції ікон Петра Холодного мол.	13
Our Life	
News from UNWLA Headquarters	15
Marta Bohachevsky-Chomiak. UNWLA History Project.	16
Virlana Tkacz. Virtual Souls in Siberia.	17
Iryna Kurowyckyj. Ukrainian Women Attend International Convention.	21
Христя Навроцька. Наше харчування.	23
Дописи округ і відділів.	24
Пожертви.	28
У канцелярії СУА можна замовити такі видання	33
Нашим дітям.	34
Посмертні згадки	36

*На обкладинці: Юрій Кох. "Нова радість стала". Графіка,
1996 р.*

On the cover: Yurij Kokh. "Nova radist stala". Etching, 1996.

*Ілюстрації Зоряни Сохацької-Атлантової.
Illustrations by Zoriana Sokhotska-Atlantova.*

OUR LIFE

VOL. LIII

JANUARY

No.1

Published by

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
Non-profit organization
Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — **Irena Chaban**
English Editor — **Tamara Stadnychenko**
Ukrainian Language consultant — **Roman Yurevych**

Contributing Editors:

Anna Krawczuk — UNWLA Inc. President
Lubow Wolynets
Martha Bohachevsky Chomiak
Anna-Halia Horbach
Iwanna Rozankowskyj

Editorial Office: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Tel.: (212) 674-5508 Fax: (212) 254-2672

Business administrator: **Natalia Duma**

Annual subscription in the USA for UNWLA members .. \$ 25.00

Annual subscription in the USA for other subscribers ... \$ 30.00.

Annual subscription in countries other
than USA ..... \$ 40.00 US currency.

Single copy ..... \$ 3.00

*Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали дописів,
статтей. Згідно з журналістичною практикою, не подається копій, що були
поміщені чи переслані до інших видань.*

*Незамовлених матеріялів редакція не повертає, а також не веде листування
з приводу невикористаних матеріялів.*

*Редакція застерігає за собою право скорочувати прислані матеріяли і ви-
правляти мову. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди
відповідають поглядам редакції.*

*Переклади і переклади матеріялів з "Нашого Життя" дозволені за поданням
джерела.*

*На адресі, поміщеній на журналі, є зазначено, доки заплачена передплата.
Усі редакційні матеріяли просимо пересилати на адресу редакції, з поміткою
"редакторів".*

Кошти вироблення кліш покривають дописувачі.

*Дописи просимо писати виразно, через два інтервали, зокрема чітко імена і
прізвища поданих осіб.*

Редакція приймає за домовленням, тел.: 1-212-674-5508.

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by Ukrainian National
Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY. 10003
ISSN 0740-0225

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to

"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 1997 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed by COMPUTOPRINT Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011
(201) 772-2166 Fax (201) 772-1963

ХАЙ ПАХНУТЬ МЕДОМ СВІЧІ...

Померкнуть вулиці й гучні бульвари,
засмічені і призабуті сквери.
Засядемо, як це щорік бувало
за прадідів: гуртом до Свят-Вечері.

Хай пахнуть медом свічі ген за море!
В задумі місяць у снігу поринув...
А на ялинці зірка сріблом зорить,
скотившись з небесного обриву.

І пахощі євшану в жмені сіна
прокинуться у снігом ніч багату,
щоб з колядою принести усім нам
з дитинства спогади про рідну хату.

З ікони усміхається Пречиста,
димиться сумерк ладаном в ідальні...
Так хочеться назавжди, урочисто
затримати момент святковий, дальній...

1950

---

*Петро Холодний мол. Богоматір. З іконостасу Української православної церкви-пам'ятника св. Андрія Первозванного, Савт Бавнд Брук, Н.Дж.
Petro Kholodniy, Jr. Blessed Virgin. From iconostasis of St. Andrew's Ukrainian Orthodox Church, South Bound Brook, NJ.*

ПОРА ЗАПРИЯЗНИТИСЯ З ЗАКОНОДАВЦЯМИ ТЕПЕР!

Понад півтисячі членів Конгресу прибули до Вашингтону на чергову сесію, і більшість з них все ще загоюють рани останньої виборчої кампанії, яка тривала понад рік, а для деяких і довше. І саме тепер найкраща нагода наблизитись до них, заприятелювати, пізнати їх і при тому заявити про себе, радше про свою організацію, яка вже понад сімдесят років є солідним актором на американській сцені суспільного і культурного життя — з Союзом Українок Америки.

Це просто людяно. Це й інвестиція на майбутнє — нашої громади, наших родин, а також України. Інвестиція на здобуття прихильників. А ці 435 членів Палати Представників і 100 членів Сенату — впливовий колектив. Сам президент США і всі його мі-

ністри схиляються перед ними, бо в цій країні без їхньої згоди ні одного цента не можна видати на державні цілі. Вони — законодавці, а тут діють закони, "верховенство права". А через два роки — сливе усі 435 членів Палати і третина сенаторів знову схиляться перед нами, проситимуть нашого голосу у чергових виборах. Тим часом вони будуть "інвестувати" в нас, пропонуючи різні програми, які нас прихиллять у їх бік.

Але їм треба знати, в кого інвестувати. Їм треба знати, де нас знайти і що ми робимо корисну справу.

І це не так важко здійснити. Якби кожний відділ СУА запросив на "каву з солодким" свого члена Конгресу, щоб послухати, які його чи її плани в галузі законодавства, які справи вона чи він вважають пеку-

чим, це поставить США і нашу громаду в Америці на політичну мапу даного законодавця. Згодом, коли буде потреба її чи його допомоги у побудові якогось будинку для сеньйорів, у розв'язанні якоїсь бюрократичної заковики, для поліпшення житлових умов у місцях, де живуть українці, чи врешті якихось серйозних державних дотацій, скажімо, для Українського Музею в Нью-Йорку чи для допомоги Україні, ми говоритимемо з позиції приятеля. А приятелів пам'ятають...

Але навіть якщо не вдасться кожному відділові вхопити відразу члена Конгресу (вони порівняно мало часу проводять у своїх округах, бо сесії у Вашингтоні тепер тривають майже круглий рік), треба плекати добрі зв'язки з помічниками членів, зокрема тими, які працюють в округах, на місцях. Це вони, насправді, є впливовими людьми, бо здійснюють львину частину роботи членів Конгресу. Конгресових "staff persons" обов'язково треба знати.

Десь два десятки років тому, коли Вільям Коган був членом Палати Представників зі штату Мейн, його помічники були в доброму курсі українських справ, а це був період масових політичних арештів і судів в Україні, період Щербицького, Суслова і Брежнєва. Один з тих помічників розповів так: "У Мейні є 22 родини українських американців і ми знаємо усіх їх, бо всі вони звертаються до мого конгресмена в різних українських справах і потім мені й іншим помічникам у нашому офісі доводиться займатися цими справами". І вони займалися, бо для Вільяма Когана ці 22 родини і їхні голоси були важливі. Згодом він кандидував на місце в Сенаті і здобув його.

І власне тепер, коли є коротка павза між передвиборчими кампаніями, є добра нагода зробити інвестицію у наших законодавців — познайомитися з ними, з їхніми помічниками, послухати, що для них важливе, а час отримання дивідендів напевне прийде згодом.

Р. Л. Хом'як.

Софія Боньковська,
кандидат мистецтвознавства,
старший науковий співробітник
Інституту народознавства НАН України.

ГУЦУЛЬСЬКІ НАРОДНІ ХРЕСТИ

Оригінальністю форм та своєрідністю декоративного оздоблення "мосежних"* топориків і келефів**, згард*** і челядницьких**** палиць, чепраг***** і чересів*****, порошоків і файок захоплювалися не тільки українські, а й чужинецькі дослідники життя і побуту гуцулів.

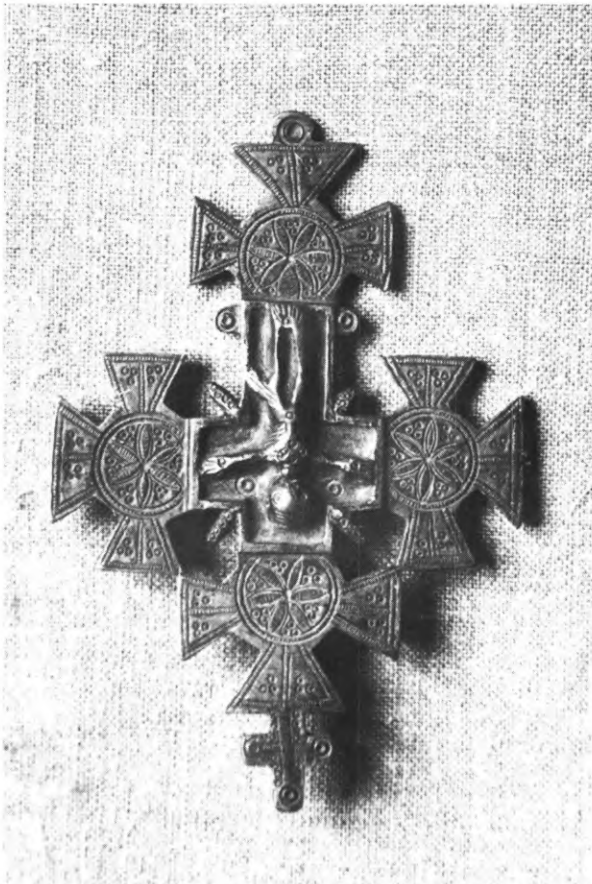
Так, про те, що майстри-верховинці виготовляли латунні чепраги, топірці, хрести і згарди дізнаємося в одній із найраніших писемних згадок — у звіті австрійського вченого Б. Гакке (виданого окремою працею у 1794 р. у Нюрнберзі), який за дорученням австрійського уряду вивчав природні багатства східних Карпат.

Цінні відомості про гуцульське традиційне металообробництво та його вироби знаходимо в окремих працях польських авторів: К. Вуйціцького, А. Беловського, О. Кольберга, С. Туркавського, С. Витвицького і багатьох інших. Твори гуцульських майстрів як явище високої художньої культури українців Карпат розглядав Л. Вербицький.

Дуже важливим для визначення об'єктивної мистецької вартості "мосежних" гуцульських прикрас в системі традиційної національної художньої культури є праці українських дослідників. До найвагоміших з них належать розвідки таких відомих в українській культурі постатей, членів "Руської трійці" — Івана Вагилевича та Якова Головацького.

Хрестоматійною для нас є п'ятитомна праця Володимира Шухевича "Гуцульщина", яка вийшла в 1901 р. у Львові. У розділі "Домашній промисел" автор не тільки вперше детально висвітлює технологію мосежництва, його термінологію, а й подає безцінну інформацію про творців цього унікального явища в українському народному мистецтві, дає високу оцінку їх шляхетній вдачі "обдарованих особливим смыслом гармонії".

Перші способи встановлення генези гуцульського мосежництва шляхом порівняльної аналізи орнаментальних мотивів декоративного оздоблення виробів знаходимо у дослідженнях Т. Северина та І. Раковського.

Нагрудний хрест. Гуцульщина. Латунь (мосеж), лиття, ритування, XVIII — поч. XIX ст.
Crucifix. Hutsul region. 18th — 19th centuries.

Художньою довершеністю творів гуцульських "слюсарів" захоплювалися такі подвижники українського письменства як Іван Франко та Михайло Коцюбинський, вимогливі цінителі "краси і гармонії" — письменник і мистецтвознавець, організатор "Гуцульського театру" Гнат Хоткевич та відомий художник і критик мистецтва Іван Труш, польські поети Юзеф Коженювський і Вінцентій Польш та австрійський вчений (археолог та етнограф) Раймунд-Фрідріх Кайндль.

Про необхідність і вагомість дослідження семантики орнаментів на гуцульських "прикрасах", вивчаючи питання спорідненості місцевого народного мистецтва із прадавніми слов'янськими культурними традиціями, вперше звернув увагу відомий український мистецтвознавець сучасної доби Павло Жолтовський.

Першим комплексним дослідженням історії розвитку гуцульського металообробництва та художньої аналізи виробів майстрів-мосяжників є монографічна праця Любови Сухої "Художні металеві вироби українців східних Карпат", видана у 1959 році.

Однак у цих досить таки багаточисельних розвідках і в більш ґрунтовних працях автори здебільшого висвітлювали питання побутування, декоративного звучання, технології виготовлення тощо, і в дуже малій мірі, а то й зовсім не торкалися їх походження, семантичного наповнення і духовного значення у світогляді гуцулів.

У цьому відношенні однією з найменш досліджених форм гуцульського мосяжництва є чоловічі нагрудні хрести. Аналіза скупих згадок про них у працях вчених XIX-початку XX ст. дає можливість стверджувати, що у свій час мідні, а пізніше мосяжні нагрудні хрести були невід'ємними компонентами чоловічого святкового одягу, вірним оберегом в дорозі, при тяжких гірських переходах та в щоденному побуті гуцулів. Так, у відомій роботі Я. Головацький, подаючи докладний перелік металевих прикрас, які були обов'язковими атрибутами гуцульської ноші, зазначає: "На грудях висить у гуцула жовтий мідний хрест на ланцюжку або ремінці. І хрест і ланцюжок — все свого виготовлення". І. Вагилевич у своєму дослідженні про походження та культуру гуцульського населення підкреслює, що нагрудні хрести були, як правило, прецезійно оздоблені.

Про те, що нагрудний хрест для гуцула був не звичайною прикрасою, а глибоким духовним символом, наділеним благодатною силою Божого заступництва, свідчить запис етнографа В. Залозецького — очевидця передсмертного часу молодого бондаря в один із голодних років: "Нерозлучні бесаги стояли на землі коло лопат і коновок, а тут же, з мосяжним хрестом на обнажених грудях, від голоду помирав дужий, молодий горець..."². Отже, хрест на грудях молодого легіня був тією найвищою цінністю, який не підлягав обміну на життя.

Народний майстер І. Федюк із знаменитої династії мосяжників, що славилися своїми "файками" на всю Верховину, із с. Малі Дихтинці, розповідав, що колись за "сипаний" (литий) хрест молодий легінь у низькому поклоні цілував "слюсареві" руки. А ще за переказами, — пригадував старий майстер, — опришки, присягаючи у вірності товаришам, цілували "розіп'ятого Христа", при цьому заклинаючи себе страшною карою в разі відступництва і зради своїх побратимів.

Внаслідок абсолютної заборони наукового дослідження хрестів як витворів національного мистецтва в так званій "радянський" час, гуцульські мосяжні обереги не стали об'єктом художньої аналізи у вже згаданій праці Л. Сухої та предметом семантичного дослідження у роботах П. Жолтовського.

Відсутність систематизованих колекцій мосяжних виробів в Україні та абсолютна недослідженість зібраних творів гуцульської металопластики в музеях Польщі, Австрії, Росії і в інших країнах не дають можливості встановити конкретний час поширення

нагрудних хрестів серед гуцулів. Можливість фактографічного ствердження цього явища затруднює анонімність форм та відсутність їх датування. Однак, спираючись на етимологію багатьох термінів гуцульського мосяжництва і його технологію, слід згадати, що поряд з чересами (від давньоруського "чресла"), ковтками (від "колтки"), топориками (від "топорькъ") тощо, місцеві майстри могли "сипати" (відливати) і нагрудні хрести ("крижь"-і).

Дуже цінною щодо питання часу появи і розповсюдження християнських символів на українських землях є знахідка формочки для відливання натільних хрестиків серед предметів черняхівської культури (V ст.) у с. Чернівка, що на Прикарпатті. Український історик М. Брайчевський стверджує, що ця "ливарна формочка — незаперечний доказ місцевого походження інсигнії. ...В даному випадку, — продовжує вчений, — мова йде про масове виробництво"³. На наш погляд, нині важко щось певне сказати про настільки широке розповсюдження цього символу в дохристиянських східнослов'янських землях. Адже ми знаємо, яким складним і довгим виявився процес їх християнізації вже після офіційного хрещення. Однак явище досить раннього поширення Христової віри і, треба гадати, її відзнак на території сучасної України в новітній історіографії стало фактом незаперечним. При цьому слід зазначити, що слов'янські землі довгий час безпосередньо межували з границями Візантійської імперії, що сприяло не тільки політичним, а й культурним взаємодіям.

Так, наприклад, вже невеликі загони антів, що протягом V-VII ст. епізодично або наймалися на військову службу до греків, або ж воювали з ними, могли перейматися духовними засадами християнського віровчення та його символами. Ймовірно, саме уличі, одне із племен антського об'єднання, які, за твердженням сучасного дослідника карпатських гідронімів Ю. Карпенка, знайшли свій осідок на території сучасної Гуцульщини у IX ст., принесли із собою і "грецькі" відзнаки християнської віри.

На поширення хрестовидних інсигній у вигляді натільних хрестиків і нагрудних енколпійонів у Карпатах не могло не позначитись і сусідство з південно-західними державами, зокрема Болгарією і Великою Моравією, в яких християнська релігія вже в середині IX ст. дістала остаточну перемогу. Якщо ж взяти до уваги, що карпатські землі сучасної Бойківщини і Лемківщини вже на той час, як стверджують тогочасні документи, були у сфері великоморавської церковної організації і належали до Празької єпархії,⁴ то можливість значного поширення християнських нагрудних символів серед "верховинців" в той час є зовсім вірогідною.

На даному етапі дослідження можна лише стверджувати, що традиція нагрудних символів християнської віри в Карпатах, зокрема на Гуцульщині, почала

Анна Максимович

ВВИЖАЄТЬСЯ МЕНІ ЗОЛОТОВЕРХЕ МІСТО

Проходять легіонами хрести заслуги...
Здається, дзвонять дзвони у столиці.
Ряд поколінь концтаборів наруги
у процесійному поході — рідні лица...

Їх триста із могили Аскольда, що впали
за самостійність і незломну віру.
Йдуть з-під Базару молодечі лави
і героїнь п'ятсот з-під танків із Кінгірі.

Свята Софіє древня! Пам'ятний майдане!
Святою кров'ю зрошена Руїно!
Коли ж у славі наш народ повстане?
Коли сини твої упадуть на коліна,

припавши до землі, нескверними устами
складуть привіт і величі, і славі,
і прапор наш складуть в твоєму храмі
знак — суверенної, соборної держави?

Ввижається мені золотOVERХЕ місто...
Народ і прапори — й могутне "Слава!"...
Ще потрясуть собором променистим
врочисті і грімкі слова Універсалу!

А дзвони — переливами в Дніпрових хвилях.
Задзвонять дзвони в Хусті і у Львові!
Бо ти, народе, понад чашу вилляв
у жертві ріки сліз — безмежної любови...
1970

поширюватись разом із поступовою християнізацією і, безперечно, значно раніше від Аскольдового (середина IX ст.) і Володимирового (кінець X ст.) хрещення.

Інтенсивне розповсюдження вотивних відзнак у вигляді творів дрібної металопластики спостерігається у давньоруські часи. Водночас відомо, що традиція нагрудних хрестів, як односторонніх натільних, так і двосторонніх нагрудних хрестів-моштовиків (енколпійонів), найактивніше поширювалися місіонерами християнського віровчення, тобто проповідниками і, насамперед, представниками чернецтва.

Монастирі, започатковані отцем Антонієм у Києві в XI ст., порівняно швидко поширюються по всій території України. Так, вже на поч. XII ст. в старовинному Галичі функціонував монастир св. Іоанна, в якому біля прахів своїх діда і батька у 1189 р. похоронено князя Ростислава, званого Берладничем.⁵

Наші припущення про шляхи поширення нагрудних хрестів підтверджуються їх багаточисельними знахідками під час неодноразових розкопок як монументальних староруських галицьких храмів, так і невеликих монастирських церков. Срібний позолочений хрестик, який складався з "верхньої і спідньої ча-

стин", з'єднаних між собою "клямрою або завіскою" був знайдений на скелеті, відкритому при фундаменті монастирської церкви св. Іллі на Крилосі. Про те, що гірське населення Карпат вже у XIII ст. було у сфері найактивнішого впливу візантійської церкви, свідчить цікавий факт у "Руському літописі" під 1262 роком. В Іпатському списку дається звістка про монастир "в Полониноу" (в Полонині, полонинський — тобто той, що знаходиться високо в горах), в якому ігуменом був "человк святъ..." Григорій. Відомо також, що цей монастир мав безпосередні зв'язки із "Святою Горою", тобто Афоном — центром східньовізантійської християнської церкви на Балканському півострові.

Відомий український історик Іван Крип'якевич у своїх "Матеріялах" про галицькі монастирі, яких було тут понад 300 у середньовічні часи, відзначає, що в Монастирську біля м. Косова на Гуцульщині вже на початку XV ст. існував монастир "на рѣцѣ на Рыбниці", який грамотою від 1424 р. князь Свидригайло разом з містом віддає Максимові Владові Драгошиновичеві.

Типологічна та іконографічна аналіза великої кількості нагрудних хрестів, віднайдених під час розкопок давньоруських культових споруд, у тому числі і галицьких, а також зібраних в музейних колекціях України та опублікованих в українській і зарубіжній літературі, привів вчених до висновку, що серед великої кількості "корсунських", "сірійських" тонкої "грецької" роботи енкалпціонів та натільних хрестиків, досить часто зустрічаються аналогічні інсигнії тогочасного українського виробництва, ймовірно, "київської ювелірної школи". Так, на гробовищі біля вже згаданої монастирської церкви св. Іллі в Галичі був віднайдений хрестик із зображенням "Христа на хресті" з однієї сторони та "надписом кирилицею" — з другої. У цьому зв'язку, мабуть, не слід нехтувати можливістю існування "галицької школи" культової металопластики. Адже саме тут, на Галицькій землі, майже на ціле століття довше, ніж на інших українських землях, продовжує існування Руська держава, в якій вільно розвивалося традиційне мистецтво металопластики.

Отже, наскільки можна судити із вищерозглянутого, нагрудні хрести у вигляді творів художньої металопластики надходили в Галичину (поширюючись і в Карпатах) кількома шляхами, які можна окреслити такими основними напрямками: з Малої Азії через Херсонес (Корсунь) та інші грецькі міста — в Криму по Дніпру, Південному Бугу і Дністру; з Візантії, Атону та Єгипту балкано-карпатським шляхом; країн Західньої Європи посередництвом торговельних і взаємно-культурних і, нарешті, із Великокняжого Києва — внаслідок державної політики християнізації руських земель.

Однак було б помилково стверджувати розповсюдження нагрудних хрестів серед гірських мешканців Гуцульщини у давньоруські і середньовічні часи. Це пояснюється досить стійким і тривалим збереженням горянами язичницьких уявлень про оточуючий світ, які в окремих звичаях зберігаються й до наших днів. Немаловажною причиною також була елементарна відсутність дорогої сировини (міді і тим більше бронзи), яку не так легко було придбати при веденні натурального господарства. Проте саме в цей період, на наш погляд, в основному формується християнський світогляд гуцулів, який і уможливив широке поширення інсигній Христового віровчення в пізніші часи. Але для масового поширення цього типу "оберега" серед гуцулів (адже саме на Гуцульщині чоловічі нагрудні хрести, як і взагалі мосяжні вироби, набули широкого розповсюдження) потрібен був якийсь могутній поштовх і не менш необхідна духовна потреба в цьому.

Першопричиною цього міг послужити спротив колись вільного і гордого народу проти його поступового поневолення державами-завойовниками (Румунією, Угорщиною, Польщею), та їх насильного втручання в традиційний побут, права та звичаї. Тому саме на Гуцульщині, розшматованому між трьома державами куточку української землі, на поч. XVI ст. зароджується непримиренна боротьба проти національного гніту, і згодом виливається у масовий опришківський рух, який, у свою чергу, спричиняється до місцевого виготовлення холодної (келефів і топориків) та вонгестрільної ("крісів" та пістолів) зброї. В результаті цього металообробництво стає життєво необхідним гуцульським промислом.

Особливого піднесення цей визвольний рух набуває в кінці XVI-першій половині XVII ст. на галицько-буковинському пограниччі.

В цьому відношенні дуже цікавим щодо питання розвитку і розповсюдження гуцульського мосяжництва виявилось наше співставлення історичних і картографічних даних. Вивчаючи народну металопластику карпатських українців, відома дослідниця Л. Суха склала досить детальну мапу осередків художньої обробки кольорових металів. Як виявилось (наклавши історичні факти), найбільш поширеним цей промисел був у селах галицько-буковинського пограниччя та косівської округи — тобто в місцях найактивнішого опришківського руху. Якщо ж взяти до уваги, що маленькі натільні хрестики і великі нагрудні чоловічі хрести, оздоблені виключно "ритим" орнаментом,⁶ становлять досить значну частину виробів гуцульського мосяжництва в музейних колекціях, то можна припустити, що саме в часи великого піднесення національно-визвольного руху (XVII—XVIII ст.) зароджується традиція їх розповсюдження. Очевидно, нагрудні хрести, особливо для

опришків, були не тільки відзнакою релігійної національної приналежності, а й символом справедливої боротьби проти поневолювачів.

При дослідженні питання генези та розвитку гуцульських хрестовидних оберегів нами виявлено, що серед значної кількості різноманітних за величиною і формою, орнаментальним оздобленням та пластичним вирішенням маленьких натільних хрестиків і великих нагрудних хрестів виділяється кілька основних типів, серед яких можна виділити: грецькі — однораменні, злегка видовжені хрести із трапецевидним завершенням сторін; "розетовидні" — чотирикінечні обереги, побудовані за принципом дзеркальної симетрії; хрести із квадрофолічним завершенням кінців, восьмикінечні — значно видовжені, з яскраво вираженою одновісною рівновагою елементів та півкруглим завершенням рамен і стержня та хрести-мощовики, так звані "Розп'яття".

На даному етапі дослідження досить важко визначити форму архетипу гуцульського хрестовидного оберега. Однак, виходячи з археологічних даних (наскельного зображення на Писаному Камені, що на Верховині) та історичних джерел можна припустити, що однією з найдавніших форм гуцульських хрестовидних відзнак були "крижі" у вигляді злегка видовжених хрестів із прямолінійними обрисами рамен і стержня та трапецевидним завершенням їх закінчень. У цьому відношенні досить вагомим підтвердженням нашого припущення є інформація у монографії В. Шухевича про те, що на Гуцульщині у XVII ст. були поширені "прадавні образи з пізнішої доби" у вигляді подібних, різьблених на тесаних дошках хрестів. Сучасний дослідник М. Станкевич також відносить цей тип "хатніх ікон" до найдавніших, традиційних творів гуцульської іконографії. Аналогічної форми та орнаментального оздоблення ритим "ільчетим письмом" нагрудні хрести і "крижики" на жіночих згардах ми знаходимо серед численних виробів гуцульського мосяжництва у збірках музеїв Львова, Києва і Чернівців.

До одного з найдавніших типів гуцульських нагрудних інсигній слід віднести однораменні "розетовидні" хрести із завершеннями кінців у вигляді круглих площин, оздоблених хрещатими і солярними мотивами.

Форма даного амулету була здавна відома місцевому населенню у вигляді "корсунських" і "давньоруських" бронзових енкалпійонів на грудях представників чорного духовенства, про що свідчать багаточисельні знахідки при розкопках давньоруських кам'яних храмів і монастирських церков.

Про послідовний розвиток гуцульських розетовидних символів вказує наявність на перехресті рельєфного зображення однораменного видовженого хрестика із злегка розширеними кінцями, аналогічні

форми яких ми простежуємо у пластиці процесійних та нацерковних хрестів, зафіксованих у багаточисельних історіографічних джерелах. І тільки з поступовим проникненням західноєвропейських (римокатолицьких) релігійних ідей (XVII-поч. XVIII ст.) пластичне зображення давньоруського символу поступово змінюється "латинської" форми хрестом, а згодом на перехресті з'являється рельєфна фігура "Розп'яття", кульмінаційна сцена агіографічного сюжету Страстей Господніх. Співзвучний у свідомості "народних месників" з ідеєю самопожертви за національне визволення, образ Спасителя поступово стає домінуючим як композиційним, так і смисловим акцентом у загальній формі різноманітних гуцульських нагрудних хрестів.

Цей тип оберегів став не тільки символом глибокого проникнення християнського світогляду у свідомість гуцулів, а й одним із архетипів у розвитку феноменального явища в українському традиційному мистецтві — гуцульського мосяжництва.

---

* Мосежних — латунних. Від нього — мосяжництво, термін, який з'явився в літературі у другій пол. XIX ст. для виділення металообробного промислу і його виробів серед інших видів металопластики.

** Келеф — чоловіча палиця із декоративним оздобленням руків'я у формі загнутої палиці, голівки коня тощо.

*** Згарда — одна з найдавніших жіночих прикрас у вигляді відлитої з латуні хрестиків, нанизаних в один або кілька рядів на латунний дріт, або ремінець і відокремлених "переліжками" із скрученого дротика.

**** Челядницька — жіноча палиця.

***** Чепрага — зашіпка для кожухів і святкового верхнього одягу та жіночих прикрас: згард, шелестів, сороківців.

***** Черес — широкий шкіряний чоловічий пояс, оздоблений "мосежним" декоративним елементом: пряжками, кільцями тощо.

1. Головацький Я. О народной одежде и убранстве русинов или русских в Галичине и северо-восточной Венгрии. СПб, 1877. С. 66.

2. Залозецький В. Речские гуцулы. Слово, ч. 18. Львів, 1875. С. 107.

3. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1989. С. 23.

4. Козьма Пряжский. Чешская хроника. — М., 1962. С. 151.

5. Крип'якевич І. Середньовічні монастирі в Галичині, т. 2. ЗНТШ, 1926. С. 97.

6. "Риття", "риловання", "ритування" — гравірування по металу, вважається найдавнішою технікою оздоблення, походить від давньо-руського "рыти" — рити — наносити рисунок шляхом вибирання матеріалу з поверхні "рыльцами" ("писано рытією"). Виключно гравірованим, тобто ритим орнаментом оздоблені, як правило, найдавніші мосяжні хрести.

"МАМО, ТА ЦЕ НАШІ ЛЮДИ!"

Присвячую Софії Андрушків, Ользі Гнатик та Вірі Мицьо, які вірили в українців у Польщі, турбувалися їхньою долею та не жаліли свого дозвілля, яке віддавали Стипендійній Акції СУА.

Усім спонсорам та добродіям за підтримку і довір'я — щире спасибі!

Анна Кравчук.

*Гочев, Польща, 1989 р. Зліва: Віра Мицьо, Надя і Павло Прахи зі сином Андрієм, Анна Кравчук.
Hoczew, Poland, 1989. From left: Vera Myscio, Nadia and Pawel Prach with son and Anna Krawczuk.*

Із 30-літтям Стипендійної Акції СУА, яке відзначатимемо в 1997 році, мимоволі пригадуються незабутні хвилини пережиття, пов'язані з людьми — чи то спонсорами, чи стипендіятами, чи прямо з подіями.

Від часу заснування Стипендійної Акції СУА в 1967 році, яка була спрямована до Бразилії та Аргентини, заходом 28-го Відділу СУА (Софії Андрушків та Ольги Гнатик), майже рівночасно ішла допомога до Польщі, хоч політична ситуація комуністичного режиму не дозволяла нам це відкрито робити, або писати про це. В українських інтернатах у Білому Борі, Лігніці, Гурово Ілавецькому та інших вчилися українські діти, тож можна було тільки подивляти батьків, які посилали своїх дітей в той час до українських шкіл. Вони добре знали, що це не буде легка дорога, особливо, коли після закінчення української школи вступ до університету був майже неможливим. Деяким доводилося переводити своїх дітей на останньому році ліцею до загальнопольської школи, щоб дати змогу їм продовжувати навчання. Стипендійна допомога і приватні листи були спря-

мовані для фінансової та моральної підтримки в гіркі часи переслідувань. У Варшаві українські студенти не тільки гуртувалися, але займалися дослідженнями та видавали журнал "Зустрічі", почавши від 1989 р. на чолі з Богданом Гуком, Олександром Гнатюк, Мирославом Сичем та іншими. Вони були свідомі того, що на них впаде відповідальність довести світові правдиву історію повоєнних часів у Польщі. Людина плянує — Бог керує!

Економічна криза у вісімдесятих роках дозволила нам посилити стипендійну допомогу до Польщі. В 1989 році зі схваленням Екзекутивою СУА, було прийнято рішення, що референтка стипендій СУА Анна Кравчук та член Комісії Стипендій для справ Польщі Віра Мицьо відвідають українські школи в Польщі, незважаючи на те, що ще існувала комуністична влада.

Нами опікувалися стипендіяти СУА. Поїздка була успішною та цікавою. При зустрічах ми вперше розповідали про організовану стипендійну допомогу Союзу Українок Америки.

Варшава, 1989 р. Зліва: Богдан Гук, Віра Мицьо, Анна Кравчук.

Warsaw, Poland, 1989, from left: Bohdan Huk, Vera Mycio and Anna Krawczuk.

Перед від'їздом до Польщі моя мама Наталія Чапленко вручила мені записку, на якій намалювала мапу з поясненням, що на Лемківщині, недалеко Ліська, у селі Загочев'я є могила мого батька Віктора Осінського і просила: "На милість Бога! Віднайди могилу... Могила праворуч перед церквою, має раму та дубовий хрест. Втікаючи, я не встигла спорудити пам'ятник..."

За день перед поверненням до Америки я звернулася до нашого опікуна Андрія Марушенка з проханням допомогти відшукати могилу батька. Спершу Андрій намагався відговорити нас, кажучи, що то далека дорога (від Варшави понад 650 км в один бік), а також мотивуючи тим, що їхати в ці місцевості небезпечно. Але ніщо не могло зупинити нас — ми все ж таки вирішили поїхати, запевнивши Андрія, що розмовлятимемо тільки англійською мовою, бо польської я не знала, а українською краще було не говорити.

Вирушили раненько таксівою з Варшави. Переїхали Сянок, Ліська та наблизилися до села, що, згідно з маминою схемою, повинно бути Загочев'я. Після вказівок матері, шукали церкву на горбку, а біля неї цвинтар. Знайшли горбок, знайшли цвинтар, але церкви не було. Андрій відразу зорієнтувався, що там колись була церква, знайшовши зарослий фундамент. Багато пам'ятників з українськими написами були повалені, знищені, заросли травою та бур'янами. Могили з кам'яною рамою не знайшли.

Тим часом на нас звернули увагу деякі мешканці села. Небезпечно. Ми вирішили повертатися до Варшави. По дорозі до таксі Андрій побачив стареньку жінку та постановив ще в неї розпитати. Щось довго говорили, вона показувала на трохи віддалену хату. Повернувшись до нас, сказав, що недалеко живе стара жінка, яка, можливо, пам'ятатиме, бо проживає тут весь час. Пішли ми на подвір'я і Андрій ще раз нам нагадав, щоб не говорити по-українському та взагалі всю розмову залишити йому. Біля хати його зустрів юнак, з яким довго розмовляли. По деякому

часі запросили до хати, там нас привітала його мати та бабуня. Розмовляли по-польськи. Андрій розказав, що я приїхала з Америки і що шукаю могилу свого батька. Жінка стала переді мною, а її син за мною, Віра Мицьо та Андрій поруч. Жінка запитала польською мовою, в котрому році мій батько помер. Розуміючи її питання, я, мимоволі, відповіла по-українськи: "В сороковому...". Раптом усі затихли. Хвилинка мовчанки. Тоді її син скрикнув: "Мамо, та це наші люди!" Ми всі разплакалися, почали обніматися та цілуватися. Ця незабутня мить назавжди залишиться в моїй пам'яті.

Господиня запросила нас до світлиці. У дальшій розмові виявилось, що господар дому не тільки пам'ятає, але 12-літнім хлопчиною був на похороні мого батька. Так, була там церква, а його батько був церковним. Церкву зруйновано. Чи зберігся іконостас мистця Антона Малюци? Невідомо. Так, він знає де могила — був дубовий хрест з написом. Із свіжонарваними квітами та свічками ми всі пішли на цвинтар. Відгорнули раму могили — збережена, навіть не знищена. Хреста нема. Постояли, помолилися. Повернувшись до хати, я звернулася до них з проханням зайнятися упорядкуванням могили та встановленням пам'ятника. Я з вдячністю прийняла їхню згоду та запевнила, що проект пам'ятника пришлю поштою. Обмінялися адресами. Коли господар дому написав Прах, ми з Вірою переглянулися. Віра здивовано запитала: "Чи у вас є син Богдан?" — "Так". — "Чи він священник?" — "Так". — "Чи він одержував допомогу, коли студював?" — "Так, ми одержували для нього допомогу з Америки, але не знали від кого". — "Чи він одружений?" — "Так". — "Вони обое були стипендіатами США, — сказала Віра, — допомога йшла від Союзу Українок Америки!"

Після того ми ще довго сиділи та слухали їхні пововенні переживання, терпіння. З великим зворушенням ми запитали батьків, як вони могли виховати такого ідейного священника в таких тяжких обставинах. "З Божою допомогою", — відповіли вони.

Ми з Вірою довго не могли вийти з дива, як доля, збіг обставин чи Божа воля спрямували нас до затишного села на Лемківщині, де в бурхливих пововенних часах виростав майбутній священник. Ми подивлялися далекоглядність наших попередниць, які вірили, що їхні зусилля та підтримка увінчаються успіхом. І так сталося!

Після встановлення пам'ятника в 1990 році о. Богдан Прах посвятив його та відправив поминальне Богослуження за мого покійного батька. Від 1990 року о. Богдан Прах є парохом та Ярославським деканом. А в 1993 році завершив ремонт святині, який почали його попередники. Отець Прах є автором книжки "Слава во Вишніх Богу" під Покровом Ярославської Богоматері "Милосердя двері", видавництво "Український Архів", Варшава, 1996.

З УКРАЇНОЮ У СЕРЦІ —

ПІДТРИМУЙМО ФОНДИ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ:

Заопікуйтеся сиротами через Стипендійну Акцію СУА. Допоможіть стипендіятам СУА закінчити академічний 1996-1997 рік. Понад 300 студентів в Україні чекають своїх опікунів. Звертайтеся до Відділів СУА у Вашій місцевості!

Пожертви можна відтягнути від податку в США.

Чеки слід виставляти на:

UNWLA INC Scholarship Fund
PO Box 172
Holmdel, New Jersey 07733

Заопікуйтеся бабусею, дітьми в домах для дітей, багатодітними родинами та потребуєчими в Україні через Суспільну Опіку СУА. При Суспільній Опіці СУА діють фонди:

Суспільної Опіки **UNWLA Welfare Fund**
Фонд Чорнобиля СУА **UNWLA Chornobyl Fund**
108 Second Avenue, New York, New York 10003

Союз Українок Америки має статус неприбуткової організації під IRS Code 501(c)(3) та датки можна відтягнути від податку.

УКРАЇНОЗНАВЧИЙ КОНКУРС ім. ЛЕСІ І ПЕТРА КОВАЛЕВИХ

Повідомляємо, що наступний реченець розглядання праць для нагороди Фонду ім. Лесі і Петра Ковалевих припадає **1 лютого 1997 р.** Нагорода буде проголошена у травні 1997 р.

Розглядатимуться готові до друку рукописи праць на історичну тематику українською мовою пов'язаних з Україною. Нагорода адмініструється Союзом Українок Америки.

Лавреатів вибирає окремо призначений незалежний комітет-журі науковців та літераторів, який засідає під головством заступниці голови Союзу Українок Америки з ділянки культури. Склад журі скликається наново з року в рік і він буде оприлюднений при оголошенні підсумку конкурсу.

Твори просимо надсилати до Союзу Українок Америки, зазначаючи: **Конкурс**

UNWLA Inc.
108 Second Avenue
New York, New York 10003 USA

ПИШІМО СПІЛЬНО ІСТОРІЮ СУА

На останній Конвенції ми прийняли резолюцію, що будемо збирати матеріали про історію наших відділів та округ і про те, щоб ми записували на плівку розповіді наших сеньйорів. Це має бути інтегральною частиною підготовки документальної історії Союзу Українок Америки у всіх проявах нашої діяльності та осмислення її в рамках історії українського поселення в США. Це велика праця. Тому знову звертаюся до наших членів та до наших читачів з проханням активно допомогти мені розшукати матеріали та фотографії, пов'язані з розвитком Союзу Українок в США. Нас цікавить історія всіх відділів та всіх членів. Інформації про працю Централі можна знайти у наших організаційних архівах та у конвенційних книжках, дуже багатих на інформації. Але щоб мати повний образ нашої праці, добре було б мати дещо більше живих образів, ніж ті, що входять у звіти та в конвенційні книги. Особливо важливим є мати допоміжний матеріал — не тільки дати, імена, статистику, але й описи подій, особливо тих подій, що не ввійшли у протоколи. Наші відділи та округи

діяли по-різному і нам не можна пропустити їхньої специфічної історії.

Отже, знову хочу вас заохотити, в міру можливості, проводити збирання усної історії життя жіночих організацій. Тому що Союз Українок завжди брав активну участь у загальному громадському житті, не мусимо обмежуватись виключно до членів організації у збиранні матеріалів. Відділ може взяти до співпраці або школу українознавства, або навіть студентів, охочих до праці. Якщо ми хочемо мати історію нашої організації за п'ять років, то з тією працею треба поспішати.

Збирання усної історії — це відновлення старого звичаю розмови за чайочком. А що з нас ніхто, чи мало хто, пам'ятає, як то було, то уявм собі розмову зі знайомим, що повертається з екзотичної й далекої мандрівки. Хочемо знати, як там було, що вона бачила, що говорили люди, яке там життя, які сподівання і які турботи. В англійській секції подаю зразки евентуальних питань.

Якщо від вас не буде вістки, історія СУА буде писатися без вас.

Марта Богачевська-Хом'як.

РІЧНІ НАРАДИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

19-20 жовтня 1996 р. в готелі Рамада Інн Ньюарк Ейрпорт в Ньюарку, Нью-Джерзі, відбулися річні наради Головної Управи Союзу Українок Америки. Засідання відкрила голова СУА Анна Кравчук, молитву відчитала Лідія Білоус. Голова СУА привітала почесних голів СУА Іванну Рожанковську та Марію Савчак, усіх присутніх членів Головної Управи та головного редактора "Нашого Життя" Ірену Чабан. Після прочитання правильника нарад та прийняття програми, вибрано комісію ухвал на чолі із Ярославою Рубель. До комісії увійшли: Анастасія Хариш, Люба Кінах, Квітка Іваницька і Софія Геврик. Було прочитано та прийнято протокол із засідання Головної Управи СУА з 26 травня 1996 р.

Метою цього річних нарад було звітування членів Екзекутиви, голови Контрольної комісії Іванни Ратич, голови Конвенційного комітету Марії Кондрат та Христини Іжак, голови Ковенційної книжки Ярослави Рубель. Балянс представила скарбничка СУА Таїсса Турянська, а прелімінарний бюджет та плян праці — фінансова секретарка Надія Цвях. Прелімінарний бюджет прийнято. Огляд праці СУА від 24-ої Конвенції прочитала голова СУА Анна Кравчук та перша заступниця голови Ольга Тритяк. Після звітування про працю Конвенційного комітету Марія Кондрат та Христина Іжак передали чек замкненого конвенційного конта. Відзначено грамотою Округу Філядельфія за успішно проведену 24-ту Конвенцію СУА. Ярослава Рубель подала звіт Комітету Конвенційної книжки. Після полуденку голови Округних Управ СУА Квітка Іваницька (Дітройт), Марія Раковська (Філядельфія), Олександра Кіршак (Нью-Йорк), Марта Стасюк (Північний Нью-Йорк), Ярослава Мулик (Нью-Джерзі), Іванна Шкарупа (Огайо), Анастасія Хариш (Чікаго), Люба Кінах (Нова Англія), Теодозія Кушнір (Південний Нью-Йорк) та зв'язкова далеко віддалених відділів Марія Одежинська поділилися інформаціями про успіхи та проблеми у праці їхніх округ.

Пляни праці представили референтки Головної Управи СУА, які були схвалені: Лідія Черник — Суспільної опіки, Люба Більовщук — стипендій, Ірена Олексюк — виховна, Марта Ярославич — екології, Оксана Фаріон — вільне членство, Марія Пазуняк — вільна членка Екзекутиви та член комісії стипендій, Ярослава Рубель — преси, заступниці голови СУА: Ірина Куровицька — зв'язків, Марта Богачевська — культури, Софія Геврик — організаційна. За "Наше Життя" звітувала Ірена Чабан.

*Засідання Головної Управи. Зліва: Анна Кравчук, Марія Кондрат, Христина Іжак.
UNWLA National Board meeting. Left to right: Anna Krawczuk, Maria Kondrat, Chrystyna Izhak.*

Перед вечерею о. Леонід з церкви Св. Івана Хрестителя відправив Святу Літургію в наміренні членок Союзу Українок Америки. Під час вечері Ліда Черник та Люба Більовщук висвітлили прозорки та поділилися враженнями з подорожі в Україну.

Головна Управа СУА прийняла такі ухвали:

1. ГУ СУА висловлює признання Конвенційному комітету і Редакційній комісії Пропам'ятної книжки XXIV Конвенції СУА.
2. Підсилювати акції приєднання членів СУА.
3. Продовжувати інформувати громадянство про діяльність СУА.
4. Підтримувати зв'язки з жіночими організаціями в Україні та продовжувати зв'язки з американськими міжнародними жіночими організаціями.
5. Підтримувати та розвинути працю нової референтури екології.
6. Збирати архівні матеріали та усні записи для історії СУА.

У неділю, по закінченні нарад, членки головної Управи СУА взяли численну участь в урочистих святкуваннях 20-ліття Українського Музею в Нью-Йорку, засновником якого є СУА. На бенкеті, між почесними гостями, представлено голову СУА, присутніх голів Округних Управ та редактора журналу "Наше Життя". На бенкеті проголошено рішення Екзекутиви СУА, що Союз Українок Америки зобов'язався фінансувати бібліотеку в Українському Музеї.

Ярослава Рубель.

ВІСТІ З ЦЕНТРАЛІ

9 листопада 1996 р. в Баффало відбулася конференція референток: організаційної (С. Геврик), пресової (С. Рубель) і вільних членок (О. Фаріон). Конференцію підготували спільно дві округи: Північний Нью-Йорк і Огайо в порозумінні з 2-ою заступницею голови для організаційних справ С. Геврик.

Незважаючи на дощеву і снігову бурю, участь взяло 44 членки СУА. Конференцією проводила го-

лова Округи Північний Нью-Йорк М. Стасюк, присутня була також голова Округи Огайо І. Шкарупа.

Перед конференцією відбулася доповідь "Ново-прибулі" Катерини Немири. Під час нарад обговорювано справи поданих референтур. Активна дискусія вказувала на зацікавлення справами СУА.

Присутнім роздано папки з матеріалами організаційної і пресової референток.

На підставі доповідей і дискусій подано різні рекомендації і побажання відносно праці СУА.

20 жовтня 1996 року фінансова комісія СФУЖО Америки і Окружна Управа СУА Філадельфії влаштували літературний вечір, присвячений творчості видатного українського поета-шістдесятника Василя Симоненка. Доповідь на вечорі виголосив президент НТШ проф. д-р Леонід Рудницький.

Леонід Рудницький

"УКРАЇНО, — ТИ МОЯ МОЛИТВА"

"Є люди, яким судилося бути більшими за самих себе. Таким був Василь Симоненко". Цими словами розпочинає літературний критик Іван Дзюба свій знаменитий есей про життя і творчість Василя Симоненка. Ці слова справді віддзеркалюють постать нашого поета, який під час свого короткого, двадцятивосьмирічного, життя так багато дав українському народові. Можливо, що підсвідомо він таки відчув, так само як Шіллер, недовготривалість свого життя і тому писав під тиском, за словами Шіллера, намагаючись "врятувати з того горючого будинку", яким було його хворе тіло, усе, що можна було врятувати — написати, видати, пустити в світ. Чи він устиг зробити усе задумане, нам так і не дізнатися — він так і згорів, як пише Борис Олійник, згорів з якимось подивом і розгубленням на смаглявому обличчі, а його смерть дали "оповита... туманом загадок, легенд, міщанських пліток" (Олекса Мусієнко). Знаємо, однак, що відійшов він у вічність через рік після того, як його, за якимсь непорозумінням, або просто — провокацією, затагли міліціонери до тюрми, де жорстко побили. Знаємо теж, що смерть прийшла незадовго до Брежнєвщини, коли б дожив він до того часу, — поділив би долю Стуса, Горської, Івасюка. Смерть врятувала його від смерти...

Народився Василь Симоненко на другий день різдвяних свят — 8 січня 1935 року в глухому селі Біївці на Полтавщині, в сім'ї колгоспників. Дитинство його, за словами Олесея Гончара, чуло ридання матерів, що божеволіли від горя над вістками з війни про смерть синів, чоловіків, батьків. Після закінчення середньої школи 1952 року, він вступив на факультет журналістики Київського університету, відтак працював у редакціях різних газет. Вже перші його вірші

просто увірвалися в тодішнє життя України через шпальти газет, і ці публікації засвідчили про появу неабиякого майстра слова. Вони були певною літературною несподіванкою, чий зміст просякала п'янка хрущовська відлига. Та ця несподіванка не була зумовлена незвичайністю стилю чи мови — він не був поетом експерименталістом, навпаки, його поезія, на мою думку, традиційна, глибоко вкорінена в українське минуле:

Щось у мене було
І від діда — Тараса
і від прадіда — Сквороди.

І справді, в його поезії ясно бачимо навіяний Шевченком ліризм, патріотизм, релігійність. Скворода ж благословив його твори глибиною думки і своєрідною філософією серця. Це також зробило Симоненка типічним представником генерації, яка увійшла в історію української літератури під ім'ям шістдесятники, які відроджували духовність Сквороди, воюючий романтизм Шевченка, вічний неспокій Івана Франка і *contra spem spero* Лесі Українки.

Вже перша його збірка поезій "Тиша і грім" (1962) вказує на цей широкий діапазон поетової творчости, на контрасти і протилежності: сьогоденне і безсмертне, ефемерне і вічне, сакральне і світське. Все це підкреслює бажання поета лірично охопити цілість всесвіту — мікрокосму і макрокосму, збагнути тайни людської душі і наблизити до її Творця.

Хоч життєрадісний і життєствердний за своєю вдачею, Симоненко мав справді фавстівський гін шукання нового. Але не був він шукачем у царині примітивного солодко-оптимістичного прогресу, зведеного советською системою виключно до технічних

чи природничих відкриттів, шукав він передовсім духовних глибин. Ішлося йому про те, щоб "в океані рідного народу" відкривати "духовні острови", загублені, затрачені в советській дійсності. Він не шукав нового, він шукав за втраченим, шукав правдиві цінності — не цінності-ерзаци його доби.

Як поет, Василь Симоненко був одним з найбільш яскравих представників когорта шістдесятників і його творчість є найбільш промовистим виявом притаманного їм ідеалізму. Починаючи з творчості шістдесятників, в українській підсоветській поезії народилася знову певна ідеалістична стихія, яка росте й розвивається ще й дотепер. Є це розвиток в кількох стадіях, а саме: від сильного індивідуалізму таких поетів як Ліна Костенко та молодий Іван Драч, через патріотизм Василя Симоненка до кульмінації цієї стихії в релігійній поезії Калинця та у поемі "Хрест" Миколи Руденка, де глибокий трагізм долі українського народу у 30-их роках наświetлено зі сторони християнського світосприймання.

Дух індивідуалізму, що панував у цій ідеалістичній стихії, найяскравіше і найпростіше висловив Василь Симоненко у своєму вірші "Ти знаєш":

Ти знаєш, що ти — людина?
Ти знаєш про це чи ні?
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні.

Більше тебе не буде.
Завтра на цій землі
Інші ходитимуть люди,
Інші кохатимуть люди —
Добрі, ласкаві і злі.

Сьогодні усе — для тебе:
Озера, гаї, степи —
І жити спішити треба,
Кохати спішити треба —
Гляди ж не проспи!

Бо ти на землі — людина.
І хочеш того чи ні —
Усмішка твоя — єдина,
Мука твоя — єдина,
Очі твої — одні.

Саме в цьому вірші бачимо захоплення поета неповторністю, унікальністю людини-індивіда, яку він так вдало протиставляв колективі. Ідеологією советських часів, нагадую, правив колектив. І советським письменникам личило його уславлювати. А тут постає Симоненкове:

Не стала навколішки гордість моя,
Ліниво тяглася отара хвилин.
На світі безліч таких, як я,
Але я, їйбогу, один.

Бо в кожного Я є своє ім'я,
На всіх не нагримаєш грізно.
Ми — це не безліч стандартних "я",
А безліч всесвітів різних.

Кожна людина — окремий всесвіт. Цей індивідуалізм Симоненка тісно пов'язаний з патріотизмом. Його творчість, як ми знаємо, пронизана патріотичними мотивами, сильною ідеалістичною любов'ю до неньки України, і цим, напевне, він найбільше завдячує своїй популярності. Хто може забути його слова, звернені до України:

Хай мовчать Америки й Росії,
Коли я з тобою говорю.

Звертаю увагу тут на три елементи в цих рядках: Я, Батьківщина і решта світу — всякі там Америки і Росії. Цей патріотизм знаходить свою апотеозу у відомих словах із пісні "Лебеді материнства":

Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.

Саме в цьому поєднанні — індивідуального і патріотичного родиться релігійність поета. Родиться вона, передовсім, у поетовій лексиці, на відміну від, скажімо, Василя Стуса, де релігійність постає в більш дозрілій поетично-філософській синтезі. Згаданий імператив Симоненка — "відкривай духовні острови", його лагідна мова до України — "я твоїм ім'ям благословляю", "і в твоєму імені живу", та цілковита відданість рідній землі, — все це веде до святих, релігійних почувань, які висловлені майже сакральними, освяченими словами:

Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...
Грімотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

Хай палають хмари бурякові,
Хай сичать образи — все одно
Я проллюся крапелькою крові
На твоє священне знамено!

Це більш-менш образ поета такого, яким ми його знали і любили в діяспорі. Ми раділи талановитому патріоту, народженому в підсоветській Україні, втішалися його залюбленістю в рідний край, так неперевершено висловленій. Але цей його образ неповний. Для об'єктивності слід згадати і ті його вірші, що написані були проти еміграції, написані, аби виробити собі легітимацію. Цитувати їх тут непотрібно, бо написані вони так незугарно і незграбно, що не треба бути тонким критиком або вдумливим літературознавцем, щоб бачити, що то не є правдива поезія. Деякі ці вірші, можна стверджувати, є пародією на

самих себе. Є підстави припускати, що він робив це з розмислом.

Є у Симоненка також вірші іронічного, сатиричного забарвлення, багаті на влучне, афористичне, а подекуди й в'їдливе слово. Подаю кілька взірців з його низки епітафій п. з. "Мандрівка по цвинтарю". Ось епітафія померлому брехунові:

І в спеку, і в мороз
Тут всяк сказати вагається:
Чи він умер всерйоз,
Чи тільки прикидається?

І іншим похованим на цвинтарі особам, як от ледареві:

Цьому однаково, чи помирать чи жити —
Живим лежав, і тут лежить.

Злодієві:

Його за те Всевишній покарав,
Що він коси у смерті не укрив.

Хабарникові:

Він тут себе вважає випадковим,
Досада йому тім'я протира:
— Я був би досі ще живим-здоровим,
Якби підсунув смерті хабара...

Роззяві, який прогавив навіть свій похорон:

Цей у могилі з горя занеміг,
Що власні похорони бачити не міг.

І тому, що за життя був під пантофлем своєї дружини:

Він сам дивується з такого вчинку:
Узяв помер і... не спитався жінки.

Маловідомі також Симоненкові публіцистичні та інші прозові твори, як цикл коротких новель і гуморесок "Вінок з троянд", з яких найкраща, напевне, новеля "Дума про діда". Цей його твір також віддзеркалює любов поета до всього рідного, до матерізни; і все це передано чудовою мовою, таким типічним українським сентиментом, що промовляє до кожного, хто зачисляє себе до українського племені:

"...Я нікого так не люблю, як дідів, — пише він у своїй новелі "Дума про діда". — Це жива мудрість, неписана історія нашого народу. На своїх зігнутих плечах несуть вони стільки краси і ніжності, що може позаздрити їм будь-хто.

І коли в автобусі я бачу сідоглавого предка мого з в'язанкою бубликів, я чомусь думаю: зараз прийде в хату, добуде свій нехитрий гостинець і скаже своєму Іванкові:

— А глянь, що я приніс від зайця...

Він посадить на коліна своє чорняве чи біляве безсмертячко, і воно роззявивши ротика, слухатиме його простодушні оповіді, в яких переплететься дійсність і фантазія. І колись обов'язково проснеться в його душі дідова краса, і живитиме його дідова мудрість і дідова мова".

Поет пройшов коротку, але дивовижну путь. Він любив свою Батьківщину, свою землю, так як його навчив той народ, в якому він виріс. Від нього, від того народу, він дістав глибинну мудрість любити життя. І за трагедією долі, саме йому випало прожити так недовго, йому, людині, якій належать слова:

Бо на світі той наймудріший,
хто найбільше любить життя.

Перший ряд: Марія Раковська, Марія Харина, Віра Кліш. Стоять (зліва): Роман Цимбала, Іван Праско, Марія Цимбала, Леонід Рудницький, Володимир Карпинич.
First row: Maria Rakowska, Maria Charyna, Vira Klisch. Standing (left to right): Roman Cymbala, Ivan Prasko, Maria Cymbala, Leonid Rudnytskyj, Volodymyr Karpinich.

ПОШИРЮЙМО ЛИСТІВКИ-РЕПРОДУКЦІЇ ІКОН ПЕТРА ХОЛОДНОГО МОЛ.

У жовтні минулого року Український Музей у Нью-Йорку відзначив свій 20-літній ювілей. Під час урочистого свята говорили про ролі УМ в музейно-мистецькому житті Нью-Йорку, про значення УМ в українській громаді, згадували численні виставки, що відбулися в ньому. Присутні успішно збагатили будівельний фонд нового будинку Музею, в якому відкриються ширші можливості знайомити світ з історією і культурою України.

Будування нового будинку вже почалося, продовжується збирання на це коштів. Але не менш важлива справа — далі збирати цінні експонати і готувати та влаштовувати виставки історичного значення. Такою має бути підготовлювана нині виставка праць Петра Холодного мол., одного з найвизначніших українських мистців, що творили поза межами України. Важливою ділянкою його творчості був іконопис.

Петро Холодний мол. Архангел Михаїл. З іконостасу Української католицької церкви св. Івана Хрестителя, Гантер, Н.Й.

Petro Kholodnyi, Jr. Archangel Michael. From the iconostasis of St. John the Baptist Ukrainian Catholic Church, Hunter, NY.

Комітет вшанування пам'яті Петра Холодного мол., що діє при УМ, організував увічнення іконопису мистця в шести церквах в Нью-Йорку й околицях. Мистець-фотограф Петро Грицик зфотографував ікони на іконостасах та царських вратах, вітражі. Наслідок праці — великі слайди ікон (4x5 інчів).

Петро Холодний мол. Богородиця Благовіщення. На Царських вратах Української католицької церкви св. Івана Хрестителя, Гантер, Н.Й.

Побільшені й освітлені ззаду, вони будуть прикрасою виставок. Репродукції ікон Холодного напевне друкуватимуться в книжках з історії мистецтва.

Два роки тому УМ видав листівки з репродукціями ікон. Їх поширення є важливою справою: вони знайомлять українців на Батьківщині і в діаспорі з творчістю великого мистця. З України приходять вістки про успіх листівок. Часом їх ставлять у домашні божнички. Листівками цікавляться художники. З радістю їх дістають музеї, сподіваються, що в майбутньому на Україну завітають мандрівні виставки праць великого художника.

Люди доброї волі допомагають поширювати листівки. Але треба ще більше добровольців. Адже дохід з продажу листівок є важливим чинником у влаштуванні виставки праць Холодного в УМ, а пізніше мандрівних, видання монографії про нього.

Комітет вшанування пам'яті Петра Холодного мол. сподівається на активну допомогу членок СУА. Вибірайте відповідні листівки для привітання з Різдвяними святами, а потім Вам напевне впаде у вічі чудова листівка для привітання з днем народження чи побажань доброго здоров'я.

Хто живе в Нью-Йорку чи буває в ньому, може купити листівки в крамничці УМ. Листівки можна випусувати поштою.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

JANUARY 1997

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

NEWS FROM UNWLA HEADQUARTERS

May 1, 1996. Lidia Czernyk and Anna Krawczuk at the White House during the commemoration of the Tenth Anniversary of Chornobyl Tragedy.

June 14, 1996 — A *Celebration of Ethnic America* was held at the White House. At the invitation of President Bill Clinton, together with over 200 representatives of different ethnic backgrounds, UNWLA President Anna Krawczuk attended the briefing and a luncheon sponsored by the DNC. In his speech, President Clinton put the emphasis on the importance and great influence of ethnic diversity in the United States.

August 28, 1996 — During the Democratic National Convention in Chicago, IL "A Celebration of Ethnic America" luncheon was held at Chicago Hilton and Towers on Michigan Avenue. UNWLA Education Chair, Irena Oleksiuk represented our organization at this event.

Toronto, Ont. Canada. WFUWO annual meeting. From left: Myroslawa Zahrebelna, Kateryna Stocka of Poland, and WFUWO President Oksana Sokolyk.

September 29, 1996 — We congratulate UNWLA Branch 66 on its 40th Anniversary. UNWLA Executive Committee members Sofia Hewryk and Oxana Farion attended the festivities.

October 19-20, 1996 — UNWLA Annual National Board meeting was held at the Ramada Hotel, at Newark International Airport, Newark, New Jersey.

October 20, 1996 — 20th Anniversary of the Ukrainian Museum in New York. The celebration was held at the Westbury Hotel, New York, New York at 1:30 PM.

October 26-27, 1996 — The World Federation of Ukrainian Women's Organizations annual meeting was held in Toronto, Ont. Canada. UNWLA delegation headed by Anna Krawczuk included Olha Trytyak, Iryna Kurowyckyj and Jaroslawa Rubel. UNWLA members who are officers of the WFUWO — Natalia Danylenko, Iryna Rusnak and Chrystia Nawrocka — were also present. UNWLA President Anna Krawczuk gave a report, and presented WFUWO president, Oksana Sokolyk with UNWLA XXIV Convention book and "Bilym po Bilomu" written by Marta Bohachevsky Chomiak.

November 2, 1996 — Baltimore, Maryland. Opening of the "Chornobyl: Our Tainted Future" month long exhibit sponsored by the UNWLA Inc. Branch 80, at a public space at the top of Baltimore's World Trade Center. President Anna Krawczuk and Vice President Olha Trytyak attended the opening ceremonies.

November 2, 1996 — Buffalo, New York, UNWLA Conference on membership and press was sponsored by UNWLA North New York and Ohio Regional Councils Sofia Hewryk, Jaroslawa Rubel and Oksana Farion prepared the program and attended.

Kyiv, Ukraine. In front: Lubomyra Bojchyszyn, behind her Luba Fostun of Great Britain and Sojuz Ukrajinok of Ukraine delegates.

November 16-17, 1996 — Kyiv, Ukraine. Soyuz Ukrainok of Ukraine conference and celebration of its Fifth Anniversary of the Rebirth. Atena Pashko was reelected president for the next two year term. Representing the UNWLA, president Anna Krawczuk presented Soyuz Ukrainok of Ukraine with a plaque featuring Natalia Kobrynska, together with a greeting and a gift. On behalf of WFUWO president Oksana Sokolyk, Anna Krawczuk read their greeting and presented Atena Pashko with a WFUWO poster for 1997.

November 22-23, 1996 — Toronto, Ontario, Canada. Ukrainian World Congress presidium meeting. As a member of the UWC Presidium, Anna Krawchuk was in attendance. Next meeting will be held in February 1997 and UWC Plenary session will be on May 30-31, 1997.

UNWLA HISTORY PROJECT

by MARTHA BOHACHEVSKY CHOMIAK

The longer evenings of fall and winter and the family-oriented holidays of the season nudge us toward nostalgia and reminiscences. This is a good time to remind ourselves that the May Convention of the UNWLA resolved to prepare our organization to mark its 75th anniversary by producing as comprehensive a history of the UNWLA as we can. The convention books are a treasurer's trove of information, and our records and publications yield their expected story, but no real history can be complete without the stories of the individuals who made and make up the organization. We need the human element to round out the genuine story of an organization that depended and depends on individuals. We also need to place ourselves and our organization within the broader American context as well as within the Ukrainian-American community.

An informal setting, with small groups or even on a one-on-one basis, usually creates the best climate to engage in a conversation that will elicit the most information. A conversation is the best way to begin to draw out your counterpart. Start with little things and then feel your way through. I suggest taping these conversations, but taking careful and complete notes is also useful.

There are many questions that can elicit interesting information. What is your most vivid memory from your experience with the community? Who was the most memorable person that you worked with? Why? What do you remember as the most significant work of the UNWLA? How did the UNWLA interact with other community organizations? Ukrainian organizations? Women's groups? Why did you choose to work in a women's organization? Were you mainly interested in programs for children? A social outlet? An opportunity for self-expression? A chance to learn crafts you did not want to learn at home? What did you find most satisfying about your work in the UNWLA? A reluctant interviewee might respond best to an unusual first question. Try something in the vein of "What did you find most irritating about working in the Ukrainian community?"

It would be very helpful if you could transcribe tapes of the conversation or submit a complete copy of your notes. In either case, please make certain you identify participants fully, providing as much biographical information as you can. If possible, include a photograph of participants.

I am looking forward to seeing, hearing and using the information you gather. And our children and grandchildren will thank us for giving them a glimpse into the lives of their ancestors.

Please send all material, including documents, photographs (labeled, if possible, or simply as is) to my attention at the UNWLA offices or to Our Life.

VIRTUAL SOULS IN SIBERIA

BY VIRLANA TKACZ

We performed *Spinning Spells*, our bilingual evening of poetry by Ukrainian women, at Soyuzivka on Saturday to an audience that included both Soyuz Ukrainok and Suzy-Q participants. The show started on a somber tone with several poems dedicated to the 10th anniversary of Chernobyl. Then we did a few ancient incantations -- prayers to water and the sun. We hit full stride with the ironic delights of the modern women poets Oksana Zabuzhko, Ludmyla Taran, Victoria Stakh and Oksana Batiuk. The audience loved them. People in the back were yelling out affirmations; the ladies in front laughed. A self-described "old lady" wrote us one of the all-time great thank-you notes. She was delighted, she wrote, that we were from so many different races and backgrounds and all reveling in the poetry of Ukrainian women. Yes! poetry can bring all kinds of people together.

Our new project, *Virtual Souls*, had already put us in touch with a whole new world of people. Originally, it was inspired by a Ukrainian poem -- Oleh Lysheha's "Swan." I loved the poem and started looking for material on swans. The most fascinating swan myths were Buryat. "The swan is our mother and the birch -- our family tree," say the old Buryats. The Buryats live in Siberia in the area around Lake Baikal. Buryatia has been part of the Russian Empire since the 17th century and today it is a republic within the Russian Federation. The Buryat Chronicles start with a legend about a hunter who sees wild swans take off their swan dresses and turn into beautiful girls. He steals one of the swan dresses, while the girls are swimming in Lake Baikal. Startled, most of the swans fly off, leaving one behind to plead with the hunter to give back her dress. We included this legend in our new piece, *Virtual Souls*, and Yara was invited to the Buryat National Theatre to work on the project.

I was to leave for Ulan Ude the morning after the Soyuzivka event. We squeezed back into the car and drove to Manhattan. I tried to come up with a list of things I should take. There was no putting off packing now. I was going to Siberia next morning. I reminded myself to make back-up disks of all the important files and dozed off.

Next morning socks, wires, batteries, projectors, tea bags, scripts, sweaters, disks and dictionaries were still standing in towering piles next to the suitcases when Tom Lee, the actor who was traveling with me, arrived. We stuffed the suitcases with what we could, hoping someone else would bring the rest and piled into a cab for the airport. JFK was crazier than usual. Only a few days before a plane had fallen out of the sky. The security was tight and we had a lot of strange stuff. But it was only many many hours later in Omsk that anybody noticed.

Omsk was not a stop-over we planned or even knew about. At first we refused to get off the plane. Our ticket said Moscow -- Ulan Ude, and I was not going to

Erzhena Zhambalov, Tom Lee, Erdeny Zhaltsov, Sayan Zhambalov and Viriana Tkacz meet in the lobby of the Buryat National Theatre in Ulan Ude, Siberia.

get off anywhere else, especially some place I had never even heard of before. And four o'clock in the morning Omsk looked pretty dismal. But it got exciting enough when we tried to get back on the plane. We had to go through a security check again. I had a tiny laptop in my hand luggage and was not going to let them put it in that old x-ray machine. I was showing the amazed lady guard that this tiny computer actually worked, when suddenly there was all this yelling. The guard near the x-ray machine did not like the looks of some of the things in our bags. He had asked Tom "Vashe? Vashe?" [Yours? Yours?] several times and had gotten no reaction, so he started screaming. I yelled in Ukrainian trying to explain that Tom doesn't understand Russian because he's an American. But this didn't seem plausible to anyone. Tourists don't come to Omsk and certainly don't try to get on Ulan Ude flights in the middle of the night. I didn't want to step away from my computer. I was afraid that I'd never see it again. The computer is our office, our script, our research and our link to the rest of the world. But the situation was escalating. I ran through the metal detector with one of my bags in hand -- it started ringing. I said to the guard. "He doesn't understand what you are saying." The guard looked at me surprised and let Tom go. Someone tapped me on the shoulder. It was the lady guard. She handed me the laptop. I prayed that she hadn't run through the metal detector with it. I turned the computer on. It still worked. We got on the plane.

A whole crew of people met us in Ulan Ude. Vladlen Pantaev, one of the composers on our project, Tania, his wife, the Buryat actors, and their friends. They drove us to the apartment they had rented for us. We dropped everything off and after sprinkling some milk and vodka, a shamanist custom that would be repeated on many occasions, we drove off into the countryside. We arrived just in time for a great occasion -- the blessing of the corner stone for the first *datsan*, Buddhist temple, to be dedicated since the Revolution. In the steppe stood a *ger*, a round tent. It was filled with grandmothers. We

Yara Arts Group in "Virtual Souls". In photo: Eleanor Lipat, Cecilia Arana, Zabryna Guevara and Erzhena Zhambalov as the swans, directed by Virlana Tkacz. At Buryat National Theatre in Ulan Ude, Siberia, September 7, 1996. Photo credit: Watoku Ueno.

squeezed in. A monk was chanting. I had seen him before; later I realized it was in a picture standing next to the Dalai Lama. The chanting continued for the next several hours. Light streamed in from the top of the tent. I felt time merge and expand. A thousand years ago things were done exactly this same way. Then a Russian soldier entered. You could taste the sudden tension. But he sat down exactly right with a lotus flower in his hand. A soft sigh escaped from the congregation. It was only a novitate out to prove he had learned his lessons well.

Then we were all running to the construction site a bit further off. During the summer a dormitory had burned down, killing three student monks. The *datsan* had to be built further away. Tania was telling us where to stand. She wasn't going to let anyone stand in front of her guests from New York. After many prayers, a blue silk scarf was placed in the hole dug for the cornerstone. We were told to throw in coins for good luck. Tom pulled out a New York City subway token. Some archeologist is really going to be scratching his head about the significance of that someday.

Next morning we met the three Buryat actors who were going to work with us. Erzhena and Sayan Zhambalov were a married couple. They were the young stars of the Buryat National Theatre. A few years before they had walked out of this theatre and only recently had been convinced to return. They had organized their own shows and also a rock band, *Uragsha* (Forward) which was at the forefront of a resurgence of pride among young Buryats. Sometimes conversations with them reminded me of my first talks with the Ukrainian rock star Vika. The third person we worked with was Erdeny Zhaltsov, who was both an actor and a musician. He played the *morin kuur*, the horse-head fiddle, a two string traditional instrument that can sound like a cello. After the introductions Erzhena spoke to me directly in Russian. (At the theatre they usually speak Buryat, which is related to Mongolian and Kalmyk.) I answered in Ukrainian. We

understood each other. We were all very relieved. It is so hard to work through a translator. I told them about the show. Afterwards she told me that their cousin, who was 18, had been a soldier. His body had arrived that morning by train from Chechnya. I told them to go take care of things.

We had a TV interview and then visited the ethnographic museum. We saw beautiful stone assemblages that displayed a surprising modern sensibility although they were put together thousands of years ago. We also saw traditional felt *gers*, and wooden ones, as well as bark tents inhabited by Evenki shamans. There also were the beautifully carved wooden houses of the Old-Believers, the first exiles to Siberia, sent here by Peter the Great for refusing to cut off their beards. A tiny zoo had camels and we were told that during the purges in the 1930s camels were executed in this area. Now they are treated with special respect.

Next morning we drove out to Ivolginsk Datsan, a Buddhist monastery at the foot of the Khमार-Daban Mountains. It held out as the center of Buddhism in the USSR after 37 *datsans* and 10,000 monks were destroyed in the 1930s. Fortunately, however, much of the art work from those *datsans* is still preserved in Ulan Ude in what is known as "the Fond." Located in the Hodigitrira Cathedral, the Fond originally was a museum of anti-religious art. Thousands of Buddhist sculptures, *tankas*, vestments, banners, musical instruments and sacred volumes now line the shelves. The Orthodox Church is demanding that the building be returned, but there is nowhere else to house the collection.

Next morning we walked around Ulan Ude, founded in the 17th century as a Russian garrison. The Russians we met would always remark that we had just missed a great event -- the celebration of the 330 years of the Joining of the Buryat People to the Great Russian Nation. (Later in Moscow I saw a building Stalin constructed in 1954 to celebrate the 300th anniversary of the

Yara actors rehearse on the shore of Lake Baikal. Photo credit: Virlana Tkacz.

Joining of the Ukrainian People to the Great Russian Nation.) Today the city has a population of 300,000 and the largest head of Lenin in the world. At over four stories high, this surreal monument towers over the main square. The other unusual site in town is a beautiful opera house constructed by Japanese prisoners of war in 1953. No one seemed to think it was unusual that the Japanese prisoners of war were still there.

That afternoon Valentina Dambueva came to our rehearsals and sang her heart out. Known as the big folk singer of Buryatia, the diva cooled herself with her fan, flashing smiles that set her gold teeth glistening in the sun. We said "wind" and she sang three amazing songs, then we said "swans" and heard even better ones. The three Buryat actors translated the words of the songs. They spoke to me in Russian; I would jot down my notes in Ukrainian. Then Tom and I would work on an English translation you could sing to the notes.

We just reversed the process to translate our script into Buryat. Our actors play New Yorkers plugged into the Web devouring information about everything and anything on the superhighway. They fall into a mythic past by opening up the Buryat Chronicles where they learn to recognize the spirit in the presence of things. We planned to feature the Buryat actors in the mythic section. They would have to help us find the appropriate material for their characters. They, of course, would speak Buryat, but we would still have to translate into English everything they said, so that we could play the scenes and coordinate proper responses for our actors in English.

Erdeny, who played the bard, suggested that we include the traditional introduction that opens every Buryat tale. He sang it, accompanying himself on the horse-head fiddle. Sayan joined in:

It was long, long ago
 In the good old days
 When the grass was always green
 When the blue sky was just being conceived by
 the universe

When the birds first learned to sing
 Yes, it was then
 When the great mythical bird was just a chick
 Yes it was then
 Yes, it was then'

Then they both started to do throat singing. This is traditional style of singing in which the voice is located in the throat and one singer can produce two distinct sounds simultaneously. We were amazed. Could this fit in our text? Yes, of course, we loved it. Can you write out the lyrics, so that we can include them in our script next day. Erdeny did not believe that I would be able to type in Buryat or that my computer could print it out. Erzhenya translated the words into Russian and I then worked on the English. That night I sat at my computer typing out the Buryat text letter by letter on my Ukrainian font. They would just have to deal with the "G" facing in the wrong direction. I wish I had taken a picture of their faces when they looked at the new script next morning.

I always wanted to rehearse our piece on Lake Baikal, where the mythic sections take place. One day we all piled into a tiny bus and left for what the Buryats call the "sacred sea." Lake Baikal is the deepest body of fresh water on earth, and contains one fifth of the earth's freshwater supply. 2,500 species of animals and plants live there, more than half of which cannot be found anywhere else on earth. Scientists say that the water from its center is so pure that it becomes contaminated by the glass of the laboratory beakers they use. The lake is renowned for its sudden changes in weather. An American wrote: "It is only on Baikal in the autumn that a man learns to pray from his heart." But the Buryats pray to the Baikal and to all of nature throughout the year. As we

Yara Arts Group in "Virtual Souls". In photo: Erdeny Zhaltsov as the Bard.

"The Tale Begins" translated by Virlana Tkacz and Erzhenya Zhambalov

Yara Arts Group in "Virtual Souls". In photo: Cecilia Arana and Tom Lee as the Hunter.

rode to the lake we often stopped on a hill, or in a spot where the steppe suddenly opened up, to sprinkle milk and vodka and to thank the masters of the landscape. The Buryats say, "People ask us where is your church architecture, and we say we pray in a church where the dome is the sky and the foundations are the earth." Nature is spectacular there, truly awesome.

We rehearsed our show on the shore of Lake Baikal. In one scene the actors say their own addresses, starting with their present one and go back one by one. At each address they experience the place and themselves there. After reciting their place of birth, every actor stepped into the waters of the Baikal. We all floated in water before birth and life on earth began in the seas.

On the way back from the Baikal we stopped to visit Tania's mother, who was easily in her 80s. As we sat down to a feast, Erzhenia sang her a Buryat song in thanks. Then Cecilia, who is Armenia-Peruvian by heritage, asked if she could sing. She sang the same song she had sung to her own grandmother -- "Forever Young." Erzhenia and I translated. We had gotten good at English to Ukrainian to Buryat. We could almost do it simultaneously. The grandma wiped her tears and said that after that she had no intention of ever aging another day.

Our bus driver was very appropriately named Bayar Timur, in Buryat "warrior of steel." Not only did he know how to get us out of incredible jams on the road, he actually managed to lift the bus without a jack to fix a flat. As we all stood in the freezing night, Tom and Andrew suddenly started performing a section of Lysheha's "Swan" poem to the moon:

Moon, come here..
 I come out from under the pines -- you're hiding..
 I go back under the pines -- you shine..
 I start running -- you're at my back..
 I stop -- you're gone..
 Only dark pines..
 I hide behind a pine -- and you come out..

I come out -- you're not there..
 Not there..
 Not there..
 There..
 Not there..
 There.. not there..
 I can't move that fast..
 Wait.. I want to
 Stand in your light..²

Lysheha must have been writing about this very moon, this very spot. I learned about Lysheha's connection to Buryatia only on the day I was leaving for Siberia. Serhii Proskurnia, who had produced our shows in Kyiv, arrived that morning and we talked as I tried to pack. At one point I asked him if he thought I was crazy for going off to Ulan Ude. "No," he replied, "it makes perfect sense. After all, Lysheha had been there and was very influenced by the art and philosophy." I couldn't believe my ears. Lysheha had been to Buryatia? "Yes," Serhii answered, "didn't you know that?" No, I didn't know that. It was only due to a ton of research that I happened upon the Buryat material. At first Serhii thought I was kidding. Then he realized that I had indeed made this connection on my own. He told me what he knew. In the 1970s Oleh Lysheha was involved with a college literary magazine called *Skrynia* (The Chest) that published translations of Western modernist poets such as Ezra Pound. During the purges of 1972 the police decided that this was a nationalist publication and Lysheha was expelled from Lviv State University. He was forced into the Soviet army and sent to Buryatia. I don't think the actors knew about Lysheha's stay in Buryatia, but obviously they too felt a

²"Swan" by Oleh Lysheha, translated by Virlana Tkacz and Wanda Phipps

deep connection in this poem as we stood there shivering in the Siberian night.

We performed *Virtual Souls* at the Buryat National Theatre on September 7, 1996. Many of the actors from the troupe came, as did the present and the past artistic directors. There was also a large group of students from the Technical Institute who were studying English. Valentina Dambueva was there and afterwards told us how wonderful it was to hear our actors sing her songs in English.

Tsyden Zhimbiyev, the writer of Buryatia, also saw our show that night. After the show Sayan told me Mr. Zhimbiyev wanted to see me next day. I agreed and asked Sayan and Tom to come with me. Next morning we met the old writer in his office. He said he thought what we had done was very important. We had placed Buryat culture in a modern context. He liked the show and told us we only had to change a few slides, since the ones we used were not of Buryat petroglyphs. He gave us the book on Buryat petroglyphs we'd been looking for. Then he turned to me and asked, "why are you here?" I told him that we wanted to do a piece about swans and

the Buryat swan legends were so beautiful. He nodded and asked "why are you here?" I told him I worked at La Mama, an experimental theatre that works with world theatre. One day in Lviv Ellen Stewart, the founder of La Mama, had told me to go to this area. He nodded and asked "But why are you here?" I took a deep breath and told him that the first piece I made with Yara was about a Ukrainian director... "Who?" he asked. "Les Kurbas." "Oh, that's why you're here," said Mr. Zhimbiyev. I sat there stunned. This man knew about Les Kurbas? "Oh, yes," he replied. He was working on a book about the great Buryat actor, Valeri Inkizhinov, who worked with Kurbas in Kharkiv. "And it's about time we re-establish the great Buryat-Ukrainian theatre tradition, don't you think?"

***Virtual Souls* will be playing at La Mama Experimental Theatre in New York January 16-26, 1997. For tickets call (212) 475-7710.**

For information on the Yara Arts Group, 306 East 11th St. #3B, New York, NY 10003 phone/fax: (212) 475-6474. e-mail: YCTG48A@prodigy.com.

UKRAINIAN WOMEN ATTEND INTERNATIONAL CONVENTION

The International President, Jeannine C. Faubion, opened the 105th annual international Convention of the General Federation of Women's Clubs which was held at the Opryland Hotel in Nashville, Tennessee, June 15, 1996.

Over 1,100 delegates from the USA and nine other countries participated in this convention. Three women represented Ukrainian/American women at this convention. They were: Natalia Danylanko, vice president of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations, Natalia Iwaniw, president of the Ukrainian Gold Cross and Iryna Kurowyckyj, vice president of the Ukrainian National Women's League of America.

The Convention opened with a processional. Ms. Danylenko walked behind the Ukrainian flag which was carried by a GFWC member. Reverend Rosemary Wood, pastor of the United Methodist Churches in Nashville, offered the invocation. The recitation of the Pledge of Allegiance and the singing of the National Anthem followed. The Presentation of Colors was provided by the Tennessee Army National Guard. The Recording Secretary read greetings from national and local legislators.

The morning keynote address was given by Laura Liswood. Ms. Liswood's topic "Women Leaders: Beijing and Beyond" encompassed her documentary and book project that resulted from interviews with all the living female heads of state, an odyssey that began in 1993. She also showed a six minute video segment from her documentary.

At the international workshop many problems were discussed, such as getting visas on time to attend this Convention, especially for delegates from Third World countries. During this workshop there was enough time to share problems and successes. Ms. Iwaniw and Ms. Kurowyckyj addressed the problem of Chornobyl and the status of women in Ukraine.

Delegates from ten nations were welcomed to the Convention at the GFWC International Luncheon by the president of the GFWC. The Brazilian delegation offered a blessing. This was followed by a series of three minute reports given by various international delegates. Natalia Danylenko, WFUWO, reported that Ukrainian women celebrated the 110th anniversary of the women's movement in Ukraine. The WFUWO noted with pride President Jeannine C. Faubion's visit to the Ukrainian Women's Club Miroszlava in Kharkiv, Ukraine in 1995. It was also reported that five members attended the Fourth World Conference on Women in Beijing. Iryna Kurowyckyj, UNWLA, reported that the UNWLA 24th triennial Convention celebrated the 70th anniversary of the founding of the UNWLA. She also described the active part the UNWLA is taking in marking the 10th anniversary of the Chornobyl disaster in calling the world's attention to the traumatic after effects of this tragedy. She stated that First Lady Hillary Rodham Clinton was the Honorary Chairperson of Chornobyl Challenge 96.

On May 1, 1996 the President of the UNWLA, Anna Krawczuk, and the Chair of the Welfare Committee, Lidia Chernykh, attended the commemoration of the 10th

Participants of the international Convention of the GFCW.

anniversary of the Chernobyl tragedy at the White House.

The UNWLA President was invited by President Bill Clinton to a briefing and celebration for ethnic Americans which took place in Washington, D.C.

President Anna Krawczuk and Vice President Iryna Kurowyckyj attended the Fourth World Conference on Women and were speakers at the workshop on "Nuclear Disaster and its Effect on Health and Environment".

The UNWLA founded the Ukrainian Museum in New York City where we will soon be breaking ground for a new building to house this museum. We have an extensive scholarship fund that has allowed many young people to achieve middle and higher education in countries such as Argentina, Brazil, Paraguay, Poland, Romania, Ukraine and the United States. We also have other ongoing programs such as social services, education and culture just to name a few. To keep abreast of environmental issues, the recent UNWLA convention voted to institute a committee to deal with ecology and the environment. We are the keepers of this earth, and it is our obligation to leave this planet livable for those who come after us.

Iryna thanked the Nashville Tennessee GFCW and the international hostesses for their warm hospitality: "Madame President, I thank you for doing so much for so many".

Natalia Iwaniw, Gold Cross, reported on the work of her philanthropic organization that provides humanitarian aid. This organization also provides food, clothing and medical supplies to three cities.

The following day, June 18, elections were held. The 105th annual convention elected Faye Z. Dissinger to the post of International President of GFCW.

The General Federation of Women's Clubs (GFWC) was founded in 1890. GFWC traces its roots back to Jane Cunningham Croly, an accomplished New York newspaper woman, who wrote under the pen name of Jennie June. Indignant that she and other women were denied admittance to a banquet honoring Charles Dickens in 1868 at the all-male New York Press Club simply because they were women, she determined to organize a club for women only.

Mrs. Croly proposed a conference in New York that brought together delegates from 61 women's clubs. On the last day of the conference, the women took action to form a permanent organization. A committee to draft a constitution and plan of organization to be ratified the following year was chosen. The constitution was adopted in 1890, and the General Federation of Women's Clubs was born. It was chartered in 1901 by the US Congress. It has members in forty countries. By the turn of the century the GFWC was a member of the National Council of Women of the USA. The UNWLA has been a member of the GFWC since 1948.

IRYNA KUROWYCKYJ
Vice President, UNWLA

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

Багатьох людей турбує їх вага, але завжди кортить з'їсти щось солодкого на десерт. Подаємо приписи на лакоминки, які не є висококальорійними.

КРЕМ З ЯБЛУК

3 горнятка яблучного сосу (apple sauce)

втерта шкурка з цитрини

3 білки

2 ложечки рому (rum)

до прибрання: цукрова мучка і варення

До яблучного сосу додати втерту шкурку з цитрини. Вбити білки на тугу піну і додати до яблук. Вбивати електричною мішалкою 15 хвилин. Додати ром і подавати в мисочках. Прибрати по середині варенням, найкраще з вишень, і посипати трошки цукровою мучкою.

ПЕЧЕНІ ЯБЛУКА В КРЕМІ

4 кислі яблука

5 ложок цукру

8 ложечок варення

4 яйця

2 ложки тертої булки

1/2 ложечки тертої шкурки з цитрини

Яблука обікрати, розрізати на половинки й викинути зернятка. Зварити у малій кількості води з однією ложкою цукру. Вважати, щоб не розварилися. Вийняти діркованою ложкою і вкласти до огнетривалого посуду, заглибленням вгору, до якого дати по троху варення.

Вбити жовтки з рештою цукру і цитриновою шкуркою. Білки вбити на тугу піну і потроху додавати до жовтків, напереміну з тертою булкою. Змішати і залити яблука. Пекти в печі, нагрітій до 350°, 15-20 хвилин, щоб зарум'янилося.

ГРУШКИ ПО-ГАВАЙСЬКИ

6 великих не дуже дозрілих грушок

20-унцова банька дрібно нарізаного ананаса (cresshed pineapple)

9-унцовий слоїк порічкового желé

1 горнятко води

1 ложка соку зеленої цитрини

1 ложка кукурудзяного крохмалю (corn starch)

Змішати ананас, порічкове желé, воду, сік з зеленої цитрини у великій пательні, яка має щільну покриття. Гріти, щоб желé розпустилося. Грушки обікрати, розрізати на половинки і викинути зернятка, покласти їх до ананасової маси. Накрити пательню і варити на малому вогні 15-20 хвилин, щоб були м'які. Вийняти діркованою ложкою і вкласти до посуду до подавання. Ананасову мішанину варити довше, щоб згустіла. Змішати крохмаль з трошки холодною водою і додати до ананаса і заварити. Можна додати 2-3 краплі червоної їстівної фарби (**food color**)

ПІДЛИВА

1 пачка пудингу (instant pudding)

1/2 горнятка вершків (heavy cream)

Приготовити пудинг за приписом на коробці, додаючи більш як 1/2 горнятка молока (можна вживати молоко без товщу). Вистудити. Перед подаванням додати вбиті вершки і змішати.

1 горнятко нарізаних на чвертки сушених сливок

1/2 горнятка цукру

2 великі яйця

1 ложка ванільового екстракту

2 ложки муки

1 горнятко легких вершків

1 ложечка тертої шкурки з цитрини

Посипати двома ложками цукру дно і береги плиткого посуду (9 інчів у промірі) на т. зв. "пай". Покласти нарізані сушені сливки на цукор. В електричному збивачі (blender) вбити яйця, ванілію і решту цукру, додати муку, вершки і цитринову шкурку і далі вбивати, щоб була суцільна маса. Налити її на сливки. Пекти в печі, нагрітій до 375°, 35 хвилин, щоб підросло і зарум'янилося.

ЛАКОМИНКА З ОВОЧЕВОГО СОКУ

1 коверта желатини без смаку

1/2 горнятка цукру

1 1/4 горнятка води (поділити)

1 6-унцова банька мороженого овочевого соку, довільного смаку

2 білки

До порошоків желатини влити 1/2 горнятка води і вставити горнятко до риночки з гарячою водою. Мішати, щоб желатина розпустилася. Зняти з вогню, влити решту води і заморожений сік мішати, поки не розпуститься. Вставити до холодильника, щоб вистудилося до вигляду невбитого білка. Опісля додати невбиті білки і вбивати до густоти. Накласти до мисочок і подати підливу окремо.

ПІДЛИВА: можна вживати подану вище підливу до грушок з морожених полуниць або малин.

1 10-унцова коробка морожених полуниць або малин

1/2 горнятка порічкового желé

2 ложечки кукурудзяного крохмалю (corn starch)

1 ложка холодної води

Змішати розморожені полуниці або малини з порічковим желе і варити до закипіння. Змішати крохмаль з водою і додати до ягід. Заварити, щоб підлива була прозора.

ВИНОГРАД І БАНАНИ З ПОМАРАНЧЕВИМ КРЕМОМ

3 горнятка винограду без кісток

4 банани, нарізані в кружальця

3/4 горнятка вбитого крему

3 ложки помаранчевого лікеру

1 ложечка втертої помаранчевої шкурки

Розділити виноград і банани до 4-ох мисочок. В малій мисці змішати крем, лікер і помаранчеву шкурку і накласти на овочі.

ШОКОЛЯДОВИЙ КРЕМ НА ШВИДКО

1 яйце

1/2 горнятка молока

1 ложка рому (rum)

1/2 горнятка вершків (heavy cream)

В електричному збивачі вбити яйце (5 секунд). Додати шоколядові чопики і далі вбивати з перевареним молоком. Додати ром і вбивати ще 5 секунд. Накласти до миски, яку вставити до морозильника на 15 хвилин. Вбити вершки і додати до шоколядової маси. Накласти до чарок і тримати в холодильнику до подавання.

ДОПИСИ ОКРУГ І ВІДДІЛІВ

"ДЕРЕВО НЕЗАЛЕЖНОСТІ" ДЛЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Учасники відзначення 5-ої річниці незалежності у Вашингтоні. Зліва: Соня Шлюзар, Уляна Гмінська, Богдана Гелета, Зеня Озгуд, Марта Богачевська-Хом'як, Стефанія Дячок, Люба Туркевич, Анна Гавдяк, Таня Ясінська, Тереса Царик.

Participant of ceremonies commemorating the 5th anniversary of Ukrainian independence, Washington, D.C. From left: Sonia Sluzar, Ulana Khminska, Bohdanna Geleta, Zenia Ozdukh, Marta Bohachevsky-Chomiak, Stifania Diachok, Luba Turkewych, Anna Gawdiak, Tania Yasinska, Teresa Caryk.

У неділю, 25 серпня 1996 р., о 3-ій годині по полудні, мешканці Вашингтону і околиць разом із священством, послом України у США д-ром Юрієм Щербаком відзначили 5-ту річницю незалежності України врочистим і екуменічним Молебнем коло пам'ятника Тарасові Шевченкові. І напевно наш Пророк глядів з небесних просторів на зібраних і радів з ними, що наша поневолена ненька-Україна остаточно стала вільною і незалежною державою. Сім священників відправили Молебен, після чого відбулося посвячення новопосадженого дерева. Отець Тарас Лончина, настоятель церкви Пресв. Тройці, та о. Стефан Женчух, парох українського православного собору виголосили короткі патріотичні проповіді.

Ляля Лончина відспівала американський і український гимни. Ігор Гавдяк, який проводив церемонію, привітав присутніх і представив посла України д-ра Юрія Щербака, який у своїй промові побажав, щоб це новопосаджене дерево розвивалося і дочекалося

нашої сотої річниці незалежності України. Він теж згадав, як 32 роки тому тут, коло пам'ятника Шевченкові зібралося 100 тисяч українців, так і сьогодні, сказав він, нас тут не менше, бо нас є 52 мільйони, тому що Україна є вже вільна і всі її громадяни є з нами.

Опісля відбулося символічне садження і посвячення новопосадженого дерева, норвезького клена, якого уфундували дві наші вашінгтонські організації — Об'єднання Українців Вашингтону і наші професіоналісти, т. зв. "Вашінгтонська група".

Всі священники разом із д-ром Щербаком по черзі "обкопували" землю навколо дерева позолоченою лопатою, відтак отці скропили свяченою водою, відмовляючи молитви.

На закінчення присутні відспівали "Боже Великий, єдиний". Радій, наш Батьку Тарасе, і радіймо ми всі з такої святочної і величної події!

Тереса М. Царик.

УСМІХНИСЯ

Хлопчик років п'яти зайшов до крамниці й подає продавцеві глечика:

— Мати просила, щоб ви відпустили повну посудину повидла.

— Який розумний хлопчик, вже допомагає мамці, — хвалить малого продавець.

НЕ ЗАГУБИВ

— Ось тут маєш повидло. Мати, напевно, дала тобі й гроші на повидло?

— Дала. Вони на дні глечика. Я поклав туди, щоб не загубити.

"Закарпатські сміховинки".
В-во "Карпати". Ужгород 1967.

ВШАНУВАННЯ СТЕФАНІЇ ЗВАРУН

Святкування ювілею Стефанії Зварун. Перший ряд (зліва): А. Глинська, І. Кашубинська, М. Русин, Л. Музичка, Стефанія Зварун, Е. Воляник, І. Шкарупа, С. Городиська. Другий ряд (зліва): В. Пестик, О. Ільчишин, О. Хміляк, Д. Говикович, О. Топорович, С. Балагутрак, Л. Боднар, М. Футей, М. Грабець, А. Перепічка, А. Волошин, О. Райко, І. Стахур, О. Охрін, Е. Оліяр, В. Полонська.

Celebrating the Jubilee of Stefania Zvarun. Furst row (from left): A. Hlynska, I. Kashubynska, M. Rusyn, L. Muzychka, Stefania Zvarun, E. Volyniak, I. Shkarupa, S. Horodynska. Second row (from left): V. Lestyk, O. Ilchyshyn, O. Chmiliak, D. Hovykovych, O. Toporovych, O. Balahutrak, L. Bodnar, M. Futey, M. Hrabec, A. Perepichka, A. Voloshyn, O. Rayko, I. Stakhur, O. Okhrin, E. Oliar, V. Polianska.

Членки 33-го Відділу СУА ім. Лесі Українки у Клівленді зійшлися 1 жовтня до ресторану "Old Buffet" в Пармі, Огайо, аби вшанувати одну із своїх членок — Стефанію Зварун з нагоди її 92-річчя.

У привітальному слові голова Відділу Міля Русин зазначила, що діяльність Стефанії Зварун в Союзі Українок сягає ще передвоєнних часів на рідних землях, в Галичині. Будучи головою в СУ в Новому Селі Тернопільської області і свідомо завдань цієї організації щодо пробудження та духовного усвідомлення української жінки, вона з усім своїм молодечим запалом взялася до цієї праці. Про це тамтешні люди, як довідуємося нижче, ще й досі згадують з великою приємністю.

А переселившись до Америки, ювілятка довгі роки працювала вчителькою в парафіяльній школі ім. св. Йосафата в Пармі, з відданням та вмілістю прищеплювала дітям пошану і любов до всього рідного, українського. Будучи тепер вже на різних посадах та становищах, про це із вдячністю згадують її колишні учні. "І тому, — закінчила своє слово Міля Русин, — від імени всіх тут присутніх і несутніх союзниць висловлюю Вам, Стефаніє, найщиріші побажання всього найкращого та багато Божих ласк на многії та благодійні літа".

До речі, пані Зварун є матір'ю двох дітей — сина Андрія та дочки Лариси, дружини д-ра Ярослава Музички.

З листів, які надійшли з України з нагоди дня народження Стефанії Зварун, довідуємося багато

про її минулу діяльність на рідних землях. Про це слухачів поінформувала союзниця Люба Боднар. Авторка одного з таких листів пише: "Мені пригадуються лекції Стефанії Зварун з української мови, які вона давала в нашій школі. З якою увагою і наполегливістю вона прищеплювала своїм учням любов до рідного слова і до нашої поневоленої нещасливої України! Крім того, вона була активним членом багатьох гуртків художньої самодіяльності. Якщо я не помилюся, в п'єсі "Чорноморці" вона грала провідну роль. До речі, вона була тоді також заступницею голови Союзу Українок (головою була пані Сенікова). Стефанія брала участь в гуртку шиття і крою, в якому вона вчила нас як вишивати, краяти, в'язати і т. д."

Ще з іншого листа, автором якого є односельчанин Стефанії Володимир Паламар з Нового Села, довідуємося про таке: будучи головою Союзу Українок, вона вклала багато зусиль для піднесення духовності і національної свідомості членів товариства, а також усіх жінок села. Жінки — членки Союзу, брали участь в театральних виставах, концертах, радо співали в церковному хорі.

Вже на початку двадцятих років, пише далі В. Паламар, польський окупаційний режим зліквідував українську сільську школу, на місці якої запровадив польську. До села прийшли вислужені легіонери — польські шовіністи — Деглер та Густав Лещинський. Вони почали провадити навчання польською мовою, примушували дітей молитися по-польському. Союз

Українок вирішив всіма заходами боротися проти польонізації. З цією метою при Союзі Українок був заснований дитячий садок, який працював сезонно, за календарем сільсько-господарського року. У виховний процес дітей входило вивчати та зберігати українську мову, любити рідний край і т. д.

А в надзвичайно бурхливі роки (1943-44) Стефанія Зварун бере в хустину грудку рідної землі і разом із сім'єю подається на захід...

В Тернополі, пише Паламар, обласне товариство "Просвіта" заснувало в 1995 р. "Книгу почесних громадян Тернопільщини", тобто тих громадян, які найбільше зробили для пропагування української національної ідеї та відродження української держав-

ности. І тому новосільський Союз Українок, враховуючи великі заслуги перед народом та глибокий патріотизм своєї колишньої голови, звернувся до обласного відділу "Просвіти" з проханням внести ім'я Стефанії Зварун в "Книгу почесних громадян Тернопільщини".

Отака-то була і є наша вельмишановна ювілятка!

Дякуючи присутнім за вшанування 92-річчя її народження, Стефанія Зварун при тій нагоді пожертвувала на Стипендійну Акцію 100 дол. через 33-ій Відділ СУА.

Олена Мовчан,
пресова референтка.

ЮВІЛЕЙ 93-ГО ВІДДІЛУ СУА

9 жовтня минулого року, в чудовий соняшний осінній день, членки 93-го Відділу і гості зібралися на святочні сходи і спільний обід. Відділ відзначав ювілей — 30-ліття свого існування.

Гарно прибрана зала, квіти, білими скатертями накриті столи — все це підкреслювало святочний настрій.

Сходи відкрила голова Слава Кукіль, яка привітала присутніх, а відтак відчитала молитву союзнок. Після молитви присутні однохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять членок, які відійшли з наших рядів у вічність.

У вступному слові голова Відділу зробила короткий огляд праці за час його існування. Засновуючі сходи відбулися в жовтні 1966 р. з ініціативи Олександра Пришляка, голови Відділу УККА в Гартфордї, й Ольги Платош-Стеткевич. Відділ налічував 50 членок, вибрано управу, і Ольга Платош-Стеткевич стала його першою головою.

Зразу ж після заснування Відділ активно включився в усі ділянки праці СУА. Тяжко кількома реченнями охопити нашу діяльність за такий довгий час. Всі референтури були дуже активні. Відбувалися всякі імпрези, доповіді, курси, мистецькі виставки, прогульки, пікніки, базари та зустрічі з визначними особами. Деякі імпрези, як "вишивані вечорниці", передвеликодні та передріздвяні базари і пікніки відбуваються традиційно кожного року. Голова також подала конкретні підсумки наполегливої праці деяких референтур. Повна підтримка Українського Музею в Нью-Йорку, праця в ділянці медичної допомоги дітям — жертвам катастрофи в Чорнобилі, жертвенна праця суспільної опіки, стипендійна акція — це ділянки, яким присвячено найбільше уваги.

Суспільна опіка дбала про потребуєчих в нашій громаді, подавала допомогу українцям у Бразилії, Аргентині, Польщі, Югославії і Україні.

Стипендійна акція охоплювала учнів середніх шкіл і студентів вищих навчальних закладів та духовних семінарій. На ту ціль вислано 30 тисяч доларів. Відділ посилено працював над придбанням членства для Українського Музею, є його членом і потрійним меценатом. Дотепер вплачено на цілі Музею понад 22,000 дол. На медичну допомогу дітям — жертвам Чорнобиля вислано приблизно 9,000 дол.

Ми інформували чужинців про Україну, спростовували помилкове поняття, коли нас вважали за росіянів. Вислано багато листів, петицій до сенаторів і конгресменів в обороні людських прав дисидентів. Успішно була зустріч з секретаркою стейту Коннектикат Тешчієн і прогулька до Нью-Гемпширу, до Інтернаціонального Храму, де встановлено таблицю в пам'ять жертв голоду на Україні.

Ми брали численну участь в демонстрації у Вашингтоні в 50-ту річницю голоду на Україні.

Жертвенність Відділу проявлялася в інших ділянках і за час свого існування вислано на різні цілі, фонди і т. п. понад 105,000 дол.

Виступив також Олександр Пришляк. Він привітав Відділ з нагоди ювілею і підкреслив важливість українських жіночих організацій у громаді. З увагою і зацікавленням ми слухали про події, які привели до заснування нашого Відділу.

Від 82-го Відділу зложила привіт Іванна Клим — колишня довголітня його голова.

Зворушливою хвилиною було, коли Ірина Остап'юк вручила китиці рож першій і теперішній головам Відділів як вияв вдячності за їх жертвенну працю.

Офіційну частину закінчено піднесенням тосту на багатоліття.

Під час обіду Катря Гадзевич розвеселяла присутніх гуморесками, а Слава Кукіль відчитала вірш "Бабине літо". Ювілей відсвятковано скромно, в погідній родинній атмосфері.

Іванна Яцук.

ЗУСТРІЧ З АВТОРКОЮ КНИЖКИ

Зліва: Ольга Гаєцька, Святослав Єфремов, Оленка Лисецька, Таля Раковська, Діана Раковська.
From left: Olha Hayetskyj, Sviatoslaw Efremow, Olenka Lysecka, Tala Rakowska, Diana Rakowska.

Наталя Лисецька.
Natalka Lisecka.

Микола Єфремов.
Mykola Efremow.

82-ий Відділ СУА в Нью-Йорку впродовж своєї понад 30-літньої діяльності багато уваги присвячує виховній ділянці дітей, збереженню ідентичності і плеканню української мови. Тому з великою радістю привітав появу збірки оповідань, казок і віршів для дітей Ольги Гаєцької "Допоможіть ангеликові". Книжку цю, з передмовою Софії Майданської та ілюстраціями Лариси Іванової, видало Державне видавництво дитячої літератури "Веселка" в Києві і нагороджено літературною премією ім. Олени Пчілки.

З цієї нагоди 82-ий Відділ СУА влаштував 6-го жовтня м.р. зустріч з авторкою книжки Ольгою Гаєцькою. Зорганізувала зустріч і проводила програмою культосвітня референтка Відділу Ірина Іванчишин. Відкриваючи зустріч, заступниця голови Лідія Стасюк привітала письменницю, дітей, членок СУА, численних гостей і передала далі ведення програми І. Іванчишин. Вона розповіла про життєвий шлях письменниці. Народилася О. Гаєцька в Стрию на Львівщині в родині Неонілі з Бобикевичів і Ярослава Селезінки, адвоката в Радехові. Батько загинув у Сибірі, а мати скоро померла. Ольга росла під опікою старшої сестри. Середню освіту здобула в Україні, студювала фармацію в Австрії, а по приїзді до США продовжувала студії медичної технології у Філадельфії. Працювала у шпитальній лабораторії клінічної біохемії. Окрилена любов'ю до рідної землі, кожну вільну хвилину присвячувала праці серед дітей і молоді. У Філадельфії зорганізувала "Гурток мистецького слова", приготувляла різні імпрези і театральні виставки, а поселившись в Нью-Йорку, створила при 83-му Відділі СУА ляльковий театр. Вірші й оповідання поміщувала в різних журналах, зокрема в журналі СУА "Наше Життя". Як любителька хорошого мистецтва, вже 30 років співає в хорі "Думка" в Нью-Йорку і виконує різні обов'язки в управі хору. Після того І. Іванчишин відчитала грамоту літературної пре-

мії і погратулювала письменниці, а Л. Стасюк вручила О. Гаєцькій китицю квітів.

Програму виконувала молодь української школи св. Івана Хрестителя з Ньюарку і школи українознавства при Т-ві "Самопоміч" з Нью-Йорку. Віршик "Воскова свічечка" та оповідання "Місяць і сонце" прочитала Таля Раковська, вірш "Жовтий пан" — Діана Раковська — учениці української школи св. Івана Хрестителя в Ньюарку. Вони також виконали дві пісні: "Зацвіла в долині червона калина" (сл. Тараса Шевченка) і народну пісню "Ой заграй ми дударіку". Оповідання "Мати — весна" прочитали Таля, Діана і їх мати Ксеня Раковські. Це вже третє покоління родини Раковських, що прикрашають своєю участю наші імпрези. Оповідання "Допоможіть ангеликові" прочитав Микола Єфремов, а "Пригоди жолудя Жовтої Шапочки" — Святослав Єфремов, оповідання "Дівчинка з кошиком" — Оленка Лисецька, а вірш "Рідна Школа" — Наталя Лисецька — молодь школи українознавства при Т-ві "Самопоміч" в Нью-Йорку. Солістка Святослава Качарай при акомпаньяменті о. Михайла Лева виконала "Спи, дитинко, спи" (муз. С. Людкевича, сл. П. Карманського) і "Розігнала доля" (сл. Р. Купчинського, муз. о. М. Лева), чим збагатила програму імпрези.

Зворушена виступом молоді, авторка подякувала виконавцям, організаторам і присутнім. На закінчення програми вона відчитала недруковані ще поезію "Лан", присвячену 5-ій річниці незалежності України, і оповідання "Така наша бабуня".

Присутні з великим ентузіазмом прийняли виступи молоді, бо побачили, що в Америці є діти, які люблять українську книжку і пісню. Лідія Стасюк подякувала гостям за численну присутність. При каві і солодкому гості ще довго ділилися враженнями з відбутої імпрези.

Надія Попель.

Донецький ансамбль "Веснянка". Вишивані блюзочки подарували членкам ансамблю союзниці 49-го Відділу СУА в Бафало.
Donetske ensemble "Vesnyanka". Embroidered blouses were a gift from UNWLA Branch 49 in Buffalo.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

ВІД 1 ЛИСТОПАДА ДО 1 ГРУДНЯ

ПОДЯКА

Складаю щирю подяку дорогим союзницям 65-го Відділу та сестрицтву Покрови Пречистої Діви Марії в Нью-Брансвіку, Н.Дж., що так гарно попрощали мене перед від'їздом на Флориду. Ця мила несподіванка залишиться назавжди в моїх споминах. Бажаю всім добра і сили до дальшої праці. З цієї нагоди складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Віра Ровенко з родиною.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У світлу пам'ять **бл. п. м'гра Еміліяна Басюка**, чоловіка членки управи 22-го Відділу СУА в Чикаго Ліни Басюк, складаю **10.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Дружині висловлюю щирі співчуття.

Михайлина Городиська.

Замість квітів на могилу **бл. п. Бориса Лашука**, чоловіка членки 86-го Відділу СУА, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Управа і членки 86-го Відділу СУА.

У світлу пам'ять моєї дорогої приятельки **Тетяни Кохан** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Чоловікові покійної д-рові Іванові Коханові і дітям висловлюю щирі співчуття.

Орися Охримович, 86-ий Відділ СУА.

У пам'ять **бл. п. Дарії Анни Козак** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

В. і Р. Гординські.

Бл. п. Володимира Михайлів, колишня голова і членка управи 13-го Відділу СУА, залишила у своєму завіщанні **100.00 дол.** 13-му Відділові СУА. Цю суму Відділ призначив на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Замість квітів в пошану **бл. п. Матія Шкорути** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Дорогим приятелям Анні і Володимирові Ракам з родиною висловлюємо сердечні співчуття.

Ірена і Теодозій Чабани.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Матія Шкорути**, батька нашої приятельки Нусі Рак, складаємо **по 10.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Омеляна Рогожа, Наталія Дума.

У світлу пам'ять нашого брата **бл. п. Дмитра Грещука** складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

**Анастасія Озимко, Параскевія Шпачинська,
Петро Грещук.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Нусі Кошикар**, колишньої голови 57-го Відділу СУА в Ютиці та братової наших членок Марії Скалій і Февронії Кошикар, складаємо **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Всій родині висловлюємо щирі співчуття.

**Управа і членки 99-го Відділу СУА,
Вотервліт, Н.-Й.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Богдана Іваніва**, чоловіка членки 66-го Відділу Емілії Іванів, складаємо **200.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо щирі співчуття. **По 20.00 дол.** — Орися Марків, Ірена Мандич, Лідія Фіцалович; **по 10.00 дол.** — Олександра Кизик, Софія Бролич, Катерина Румак, Саня Креховецька, Ірина Гриневич, Ольга Посполита, Ірена Гладка, Марія Гиза, Ірена Телюк, Марія Висовська, Марія Кульчицька; **по 5.00 дол.** — Марія Снігурович, Інка Лодинська, Віра Гусак, Іванна Олещук; з каси Відділу — **10.00 дол.**

За Управу Відділу **Ірена Гладка.**

Вшановуючи світлу пам'ять **бл. п. Володимири Михайлів**, 13-ий Відділ СУА складає **225.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". **По 10.00 дол.** склали членки: Марія Венчак, Анна Візняк, Лідія Грабова, Лідія Кий, Марія Клюка, Марія Кобринка, Євгенія Корчинська, Софія Мельник, Катерина Молодовець, Емілія Павлюк.

13-ий Відділ СУА, Честер, Па.

Складаю щирю подяку дорогим союзникам 65-го Відділу та сестрицтву Покрови Пречистої Діви Марії в Нью-Брансвіку, Н.Дж., що так гарно попросили мене перед від'їздом на Фльориду. Ця мила несподіванка залишиться назавжди в моїх споминах. Бажаю всім добра і сили до дальшої праці. З цієї нагоди складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Віра Ровенко з родиною.

ФОНД ЧОРНОБИЛЯ СУА

ПОЖЕРТВИ ДО 30 ЛИСТОПАДА 1996 Р.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів у світлу пам'ять **бл. п. Михайла Білика** складаємо **20.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

Михайло і Михайлина Барани.

У пам'ять **бл. п. д-р Теодора Богдана Залуцького** складаємо **50.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА. Дорогій пані Мірі і родині висловлюємо глибоке співчуття.

Поля Книш, Марта Базарко.

Вшановуючи пам'ять **бл. п. Івана Жиги**, приятелі і знайомі склали на Фонд Чорнобиля СУА **55.00 дол.**

Переспала Іванна Шкарупа.

В пам'ять мого швагра **пок. Володимира Кукіля**, який помер у березні 1996 р. у Львові, складаю через 93-й Відділ СУА **25.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА. Дочці Наді і всій родині висловлюю найщиріші співчуття.

Ярослава Кукіль.

В пам'ять моєї товаришки з учительської семінарії у Самборі **пок. Соні Стойко**, яка відійшла у вічність в Україні, складаю через 93-й Відділ СУА **25.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА. Її чоловікові о. Стойкові і дітям висловлюю найщиріші співчуття.

Ярослава Кукіль.

У світлу пам'ять **бл. п. Богдана Іваніва** колишня членка 66-го Відділу СУА складає **25.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

ірена Лаврович.

У світлу пам'ять **бл. п. Дмитра Грещука** на Фонд Чорнобиля зложили: **по 100.00 дол.** — Анастасія Озимко, Петро Грещук, Володимир і Параскевія Шпачинські; **по 50.00 дол.** — Василь і Марта Ільницькі, Ігор Шпачинський; **по 20.00 дол.** — Іван і Меланія Винники, Антін й Ірина Микичі. **Разом 440.00 дол.**

У пам'ять **бл. п. Івана Бриковича** зложили **25.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА

Дзвінка і Мілас Лебедовичі.

В пам'ять нашої дорогої покійної племінниці **бл. п. Анни (Нусі) Клос**, з Парми, Огайо, складаємо **100.00 дол.** на Фонд Чорнобиля СУА.

Христина Дякунчак, Володимир Барагура і Христина та Ігор Дякунчаки.

ЩИРО ДЯКУЄМО

Лідія Черник,
референтка Суспільної
Опіки СУА

Анна Рак,
скарбничка Суспільної
Опіки СУА.

In memory of **Stephen Skubik** donation was made **\$100.00** to Chornobyl Fund.

Mary Dushnyck.

ЖЕРТВОДАВЦІ

IBM — employes — period ended 8/31/1996 **\$75.59**
Зеновія Никифорок — членка 83-го Відділу, Н.-Й. **20.00 дол.**

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на могилу **бл. п. Ann Shipker**, моєї кузинки, складаю через 93-й Відділ СУА **25.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки з призначенням допомога сиротам в Україні.

Ярослава Кукіль.

З РІЗНИХ НАГОД

Неприйнятий гонорар **Святослави Качарай** в сумі **50.00 дол.** за виступ на імпрезі 82-го Відділу СУА в Нью-Йорку "Зустріч з автором книжки 'Допоможіть Ангелікові' — Олею Гаєцькою" — складаємо на Фонд Суспільної Опіки з призначенням допомога сиротам в Україні.

82-ий Відділ СУА в Нью-Йорку.

ДОПОМОГА БАБУСЯМ

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу дорогої тітки **бл. п. Софії з Лисяків Дорожинської-Теслюк**, колишньої членки 1-го Відділу СУА в Нью-Йорку, складаю **50.00 дол.** через 84-ий Відділ СУА на Фонд Суспільної Опіки з призначенням допомога бабусям в Україні.

Марія Дорожинська.

In memory of **Stephen Skubik** donation was made **\$100.00** — to Welfare Fund "Help for Grandmother".

Mary Dushnyk.

СУСПІЛЬНА ОПІКА

У десяту сумну річницю смерті моєї дорогої і незабутньої мами **бл. п. Магдаліни Гурко** складаю **50.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА для допомоги "Бабусям".

Люба Гурко-Боднар,
членка 33-го Відділу СУА, Парма, Огайо.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ ВІД 1 ДО 31 ЖОВТНЯ 1996 р.

ТРИВАЛИЙ ФОНД

На Тривалий Фонд ім. Юрія і Анізії Мицаків **1,000.00 дол.** зложили **Юрій і Анізія Мицаки**.

На Меморіальний Фонд ім. Віри і Михайла Мицаків **1,000.00 дол.** зложили **Юрій і Анізія Мицаки**.

На Меморіальний Фонд ім. Ольги і Богдана Гевриків у пам'ять **бл. п. Богдана Геврика 75.00 дол.** склали **Любомир і Лариса Онишкевичі**.

ДАТКИ

12,000.00 дол. — з спадку Ярослави Ярославич; **5,000.00 дол.** — з спадку Анни Заблоцької; **2,500.00 дол.** — Н. Н. **1,000.00 дол.** — Роман і Оксана Трижньовські; **400.00 дол.** — Віра Скоп;

по 200.00 дол. — Володимир і Анна Раки, Мирослав і Люба Прокопи, д-р Жан-П'єр і д-р Бірута Кап;

по 100.00 дол. — Олена Качала, Йосиф і Стефанія Порайки, д-р Богдан Целевич, Мирослав і Зеновія Кулиничі, д-р Юрій і Оксана Тритяки, д-р Микола і Надія Дейчаківські, Іван і Наталія Коропецькі, д-р Юрій і д-р Люба Стефанівські, д-р Осип Данко, Марта Бачинська, Лев Кобринський, д-р Іван і Наталія Макаревичі, Іван і Марія Жуковські, д-р Арета Подгородецька. Дмитро Бобеляк, д-р Віталій і Олександра Богданіві, 93-ій Відділ США, Марія Старостяк, Саломея Дроздовська, Анна Політило, Оксана Рак, Зенон і Яра Сники, Юрій і Ольга Левицькі;

по 50.00 дол. — Володимир і Наталія Стащишини, Марія Кузьма, д-р Павло Джуль з дружиною, д-р Олександр Стрільбицький, Михайло Соф'як, Дарія Ломницька, д-р Роман Рак, д-р Богдан і Роксана Харкевичі, Орест і Оріся Дацьківі, Іван і Марія Борбичі, Олена Карп'як, Віра Сендзік, Марія Храплива, Кирило і Ірена Григоровичі, Микола Коропецький, 10-ий Відділ США, Євген Климко, Ярослав і Оля Городецькі, Володимир і Параскевія Шпачинські, Петро і Ірена Плиси;

по 40.00 дол. — Олександр і Софія Скопи, д-р Іван і Марія Фізери, Олександра Яцкевич, Ольга Дармохвал;

по 30.00 дол. — Ярослав і Оля Городецькі, Михайло і Лідія Балагутраки;

по 25.00 дол. — Софія Барусевич, Осип і Амелія Боcheї, Марія Барусевич, Стефанія Кобилецька, Юрій Форис, Марія Андрейко, Іван Лесько, Люба Шеремета, Порфирій і Тамара Панкевичі, Марія Струк, Микола Курчак, Ярослав і Теодозія Кушніри, Петро і Христина Бойчуки, Марія Андрусак, Осипа Дудинська, Євгенія Рубчак;

по 20.00 дол. — Анастасія Вариха, Зенон Питляр, Богдан Наконечний і Мира Сники, Атанас і Катерина Кобрини, Євген і Галина Обаранці, Марія Лисяк, Марія Логаза, Неоніла Гордієнко, Стефанія Цюлко, Михайло Васишин, Гелен Сміндак, Марія Крижанівська, Оксана Радиш;

по 15.00 дол. — Іван Підгірний, д-р Тетяна Кишакевич, Лідія Завадович, Микола Коропецький;

по 10.00 дол. — Іван Черешня, Ірена Твердохліб, Марія Лозинська, Марія Вергун, Лев Височанський, Володимир і Джоанна Семенюки, Любомира Мокій, Роман і Любомира Мельники, Романа Раковська через 1-ий Відділ США, д-р Юрій Шевельов, Михайло Сеньків, Марія Куца, Мілдред Бойчук, Оріся Руденська, Ольга Балабан, Марія Гарадон, Іван Крич, Стефанія Островська, Тетяна Гричун;

по 5.00 дол. — Марія Нестерчук, Євгенія Цимбала.

З нагоди нашого золотого ювілею — 50-ліття подружнього життя складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ через 1-ий Відділ США.

Ілля і Параскевія Сирки.

ДАТКИ ДО MUSEUM CIRCLE

1,000.00 дол. — Володимир Курило; **250.00 дол.** — Марта Зелік; **100.00 дол.** — Юрій Дейчаківський; **80.00 дол.** — Лідія Зайнігер; **50.00 дол.** — Роман Костюк; **25.00 дол.** — Катерина Біллон; **20.00 дол.** — Тіна Ярема; **10.00 дол.** — Орест Ковч.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

50,000.00 дол. — Федеральна Кредитова Кооператива (Н.-Й.) "Самопоміч";

10,000.00 дол. — Яр і Ірена Моцюки;

5,100.00 дол. — Стефанія Савчук;

по 5,000.00 дол. — Оксана Рак, д-р Ярослав і Алла Лешки, Адріана Лучечко;

по 1,000.00 дол. — Євген і Євгенія Івашківи, Володимир Остап'як; Михайло Щурко, Володимир і Олімпія Роговські, Дмитро і Стефанія Косовичі, Юрій і Марія Штогрини, інж. Володимир і мгр. Лідія Магуни, д-р Ігор і Олександра Магуни, 1-ий Відділ США, Об'єднання Українців в Америці Голловна Управа Товариство "Самопоміч", Клуб Сеньйорів при товаристві "Самопоміч" — Н.-Й., Василь і Брігітта Сосяки, Стефан і Святослава Качараї, Олег і Оксана Лопатинські, Євген і Наталія Змії (через 86-ий Відділ США), Зиновій і д-р Теодозія Савицькі, Ярослав і Галина Оберішини, Peter Vejger, Н. Н. (ПФ), д-р Петро і Леся Гої, Юрій і Олександра Голюки, Микола і Зірка Галіви, Ярослав і Катря Червоняки, д-р Рудольф і д-р Марія Фішер-Слижі, д-р Роман і Анна Алиськевичі;

по 500.00 дол. — 62-ий Відділ США, 66-ий Відділ США, Окружна Управа США в Нью-Йорку, 119-ий Відділ США, Ілько і Кліментина Мінки, Андрій і Лідія Закревські, Богдан і Лідія Котиси, Окружна Управа США в Новій Англії;

300.00 дол. — Люба Мрилоцька;

по 250.00 дол. — Едвард і Галина Мельничуки, 83-й Відділ США, Роман і Анна Байляки;

225.00 дол. — Михайло і Лідія Фурди;

по **200.00 дол.** — Іва Лісікевич, 49-ий Відділ СУА, Орест і Лідія Глюти;

по **150.00 дол.** — Андрій і Анна Малани, Ярослав і Ярослава Букачевські;

по **100.00 дол.** — Богдан Мішко, Марта Перейма, Нестор і Аніза Шусти, Ксеня Луцька, Федеральна Кредитова Кооператива "Самопоміч" (Ньюарк, Н.-Дж.), д-р Михайло і Ольга Думицькі, через 43-й Відділ СУА, Ольга Буртик;

50.00 дол. — Іванна Жовнір;

25.00 дол. — Ольга Тритяк;

In honor of our 55th Wedding Anniversary we are donating **\$2,000.00** to the Ukrainian Museum's Building Fund.

Sam and Olga Liteplo.

З нагоди золотого ювілею — 50-ліття подружнього життя наших приятелів Галі і Богдана Кандюків складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а ювілятам висловлюємо найкращі побажання всього добра і многих літ!

Стефанія і Іван Серанти.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на могилу **бл. п. Марії Лабуньки** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. Родині висловлюю щирі співчуття.

Борис Галаган.

У пам'ять незабутньої дорогої мами **бл. п. Ярослави Оренчук** жертвуємо на Будівельний Фонд УМ **1,000.00 дол.**
Ярослав і Роксана Дацій (Оренчук).

У пам'ять батька **бл. п. мец. Івана Тершаківця** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Д-р Остап і Віра Тершаківці.

У пам'ять моїх дорогих родичів **Параскевії і Михайла Куньків** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд в 20-ліття УМ. Щастя Вам Боже!

Марія Дозорська.

У пам'ять мого чоловіка **бл. п. Павла Червоняка** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Марія Червоняк.

У 25-ту річницю смерті нашої мами **бл. п. Дарії Перегівської** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Ірена та Іван Мокривські.

У десяту річницю смерті в пам'ять покійної дружини **бл. п. Марії Твардовської** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Микола Твардовський.

У пам'ять незабутнього сина **бл. п. інж. Романа Іванчишина** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ через 82-й Відділ СУА.

Ірина Т. і Василь Іванчишини.

У другу болючу річницю смерті мого чоловіка **бл. п. д-ра Олега Кудрика** складаю **1,000.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Софія Кудрик.

У пам'ять чоловіка і батька **бл. п. Василя Натини** Богдана з родиною і син Володимир та дружина Анна Натина складають **500.00 дол.** на Будівельний Фонд.

У світлу пам'ять **бл. п. Марії Турко**, першої голови і засновниці 71-го Відділу СУА в Джерзі Сіті, складаємо **100.00 дол.** на Український Музей. Родині покійної висловлюємо щирі співчуття.

Управа 71-го Відділу СУА.

У пам'ять **бл. п. Ольги Скоцень "тети Олі" Олексин і Петра Горбачевських** складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Малина і Корнель Дзюби.

У світлу пам'ять нашого найдорожчого сина **бл. п. Павла Ігоря**, який з Божої Волі передчасно на 49 році життя відійшов у вічність, залишивши дружину Дебору і синів Матея і Стефана, складаємо **200.00 дол.** на потреби УМ.

Іванна і Адам Вовки.

Замість квітів на свіжу могилу артистки галицьких театрів, членки 33-го Відділу СУА **бл. п. Тамари Крижанівської**, складаю **25.00 дол.** на потреби УМ, а родині висловлюю щирі співчуття.

Іванна Шкарупа.

Замість квітів на могилу **бл. п. Софії Сельверстюк** складаю **20.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а доням Олі Захарій та Зені Сератин з їхніми родинами — мої щирі співчуття.

Олена Папіж.

У пам'ять **бл. п. Марії Лабунки** складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ.

Зірка і Микола Галіви.

In memory of **Mrs. Lubomyra Darmohraj** we are donating to the Ukrainian Museum: **\$250.00** George Little Management Inc. and **\$250.00** William E. Little Jr.

Замість квітів на могилу покійної **бл. п. Олени Раковської** складаємо **1,420.00 дол.** на Будівельний Фонд: **1,000.00 дол.** — Мирослав Раковський (чоловік); **100.00 дол.** — Роман і Уляна Рондяки; **75.00 дол.** — Зоряна Клюфас, Євстахія Мілянчик і Мотря Мілянчик; **по 50.00 дол.** — Богдан і Зірка Кебузи, Оксана Рак; **по 40.00 дол.** — Тамара Гординська, Ніна Климовська; **25.00 дол.** — Іриной і Оленка Юрчуки; **по 20.00 дол.** — Марта Турчин, Богдан Фльорчук.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. д-ра Романа Борковського**, чоловіка Марії Борковської, членки 119-го Відділу СУА, через Відділ зложили **1,555 дол.** на Будівельний Фонд УМ: **по 100.00 дол.** — інж. Нестор Ходновський, д-р Олег і Любомира Сохани, д-р Мирослав, Марія і Ілля Лабуньки, Дарія Костриб'як, адв. Зенон і Сузанна Масні, Марійка Борковська, мгр Олесь і Люба Лабуньки; **по 50.00 дол.** — д-р Ярослава і Ірена Моцюки, мгр Ярослава Кіналь, Павло і Євдокія Боднарени, д-р Осип і Марія Морози, д-р Богдан і д-р Софія Шебунчаки, д-р Юрій і Христина Свищуки, д-р Олександр і Анна Клоси, Олександра Крумшин, д-р Роман і Ала Трохимчуки; **по 30.00 дол.** — Петро і Іванна Ганкевичі, Петро і Ірена Остапчуки; **по 25.00 дол.** — Ірена Мороз, Валентина Преско, Володимир і Наталія Клапишаки, інж. Іван і Люба Турянські, Володимир і Неоніла Сохани, д-р Ярослав і Дарія Ляшевичі, Степан і Анна Секрети, д-р Тарас і Олександра Пенкальські, Ніна Самокіш, Андрій і Лідія Закревські, 119-ий Відділ СУА; **по 20.00 дол.** — Лідія Стебельська, Анна і Григорій Гіни, Анна Король; **10.00 дол.** — Ірена Гнатів.

Замість квітів в пам'ять **бл. п. д-ра Святослава Шеремети** складаємо **100.00 дол.** на потреби УМ.

Д-р Климентій і Ольга Рогозинські.

У світлу пам'ять **бл. п. Володимири Михайлів**, колишньої голови 13-го Відділу СУА, зложили на Український Музей: **50.00 дол.** — Василь і Марія Болонки; **30.00 дол.** — Анна і Любомир Коцюби; **по 15.00 дол.** — Андрій і Надя Коцюби; **по 10.00 дол.** — Євген Коцюба, Lesia LaGioia, Андрій і Галина Стахнів.

У пам'ять **д-ра Богдана Цимбалістого**, який впровадив мене до Музею, складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Роман Г. Боднарчук.

У 25-ту річницю смерті чоловіка **бл. п. Івана Гусяка** складаю **250.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ

Текля Гусяк.

У пам'ять **бл. п. д-ра Залуцького** складаємо **50.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Ігор і Рома Гайди.

Вшановуючи світлу пам'ять **бл. п. Віктора Крижанівського та бл. п. Юрія Кравця**, складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Лідія Крушельницька.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ольги Малинівської**, мами моєї товаришки Наталки Олексин, складаю **50.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Лариса Зелик.

У світлу пам'ять **бл. п. Богдана Іванова**, чоловіка членки 66-го Відділу СУА Мілі, складаю **20.00 дол.** на потреби УМ.

Софія Дефранко.

У третю болючу річницю відходу у вічність моєї дочки **бл. п. Стефанії Сиви** складаю **30.00 дол.** на потреби УМ через 1-ий Відділ СУА.

Пазя Лезевич.

У світлу пам'ять **бл. п. Анни Клос** складаємо **175.00 дол.** на потреби Українського Музею в Н.-Й.: **по 50.00 дол.** — д-р Володимир і Надя Шкільники, д-р Л. і І. Бородайки; **30.00 дол.** — Олександра Волошин; **25.00 дол.** — Ірина Кашубинська; **20.00 дол.** — Р. і М. Грабці.

У світлу пам'ять **бл. п. Ольги Скоцень** складаємо на потреби Українського Музею: **по 100.00 дол.** — Надія і Роман Канюки, Ольга і Мирон Гнатейки, Наталія і Євген Змії; **50.00 дол.** — Ірена і Богдан Чайківські.

У пам'ять **бл. п. Люби Дармограй** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ через 1-ий Відділ СУА.

Леся Г'ой.

У пам'ять нашої дорогої членки **бл. п. Любомири Дармограй**, яка відійшла у вічність 10 серпня 1996 р., родина, приятелі і членки 1-го Відділу СУА зложили через Відділ **1,330.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ: **по 100.00 дол.** — 1-ий Відділ СУА, Ярослав Дармограй, Марта Дармограй, Андрій і Регіна Дармограї, Христя Дармограй, Петро і Людмила Дармограї, Михайло і Лідія Белендюки; **по 50.00 дол.** — Дарія Чижик і Рома, Андрій і Христя Данилюки, Володимир і Лідія Магуни, Любомир і Стефанія Гуменюки; **по 30.00 дол.** — Олександр і Марія Мотилі, Микола і Зірка Галіви, Юрій і Анна Юрківи; **по 25.00 дол.** — Ігор і Люба Декайли, Марта Данилюк, Оля Подусовська, Микола і Галя

Гошовські, Оріся і Ляля Саяки, Христя і Ігор Саяк-Шабльовські, Анна Наташа, Лена Микитич; **по 20.00 дол.** — Василь і Анна Серанти, Марія Федірко, Ляля Кекіш, Маріяна Задоянна; **по 10.00 дол.** — Розалія Стадник; Анна Кушнірчук, Стефанія Семушак, Стефан і Анна Секрети, Параскевія Сирко, Марія Кочунь.

У 40-ий день смерті, до 102-ої річниці з дня народження **бл. п. Марії Іванчук**, родина, друзі та членки 56-го Відділу СУА у Норт-Порті, Флорида, зложили **470.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ: **50.00 дол.** — Ярослава Качала; **40.00 дол.** — М. і М. Наваринські; **по 30.00 дол.** — В. і Л. Величківські, М. Семанишин, Н. Мандрусак, Н. Іванчук; **по 25.00 дол.** — В. А. Самофал, Д. Кузьмин, Х. Кузіма, Є. і Н. Стецькови, М. і Л. Татарки; **по 20.00 дол.** — Я. і Я. Букачевські, О. Яворська, Р. Іваницький, О. Мельничин; **по 10.00 дол.** — Л. Крук, Л. Івашко, В. Яворська, Т. Музика; **по 5.00 дол.** — М. Тисовська, С. Кучкуда, М. Буйдий.

У світлу пам'ять **д-ра Олександра Рейнарівич** складаємо **30.00** на потреби УМ, а дружині Тані з родиною висловлюємо щирі співчуття.

Оля і Ярослав Городецькі.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Дмитра Грещука**, який упокоївся в Мюнхені, а похований на цвинтарі св. Духа в Нью-Йорку, складаємо **50.00 дол.** на потреби УМ. Сестрам Анастасії Озимко, Парасі Шпачинській та братові Петрові висловлюємо глибокі співчуття.

Орест і Оріся Дацків з родиною та Стефанія Маланчук.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Тетяни Кочан** складаю **50.00 дол.** на потреби УМ.

Дарія Кузик.

Через Комітет Розбудови в Рочестері:

5,117.50 дол. — д-р Теофіл і Марія Артимовичі подарували облігації "Stocks".

З нагоди 80-ліття **Людвіка Баха** зложили на Будівельний Фонд УМ: **100.00 дол.** — Ростислава і Тетяна Шутри; **80.00 дол.** — Роман і Люба Домбчевські; **по 50.00 дол.** — Мирон і Ірина Руснаки, Іванна Мартинець з родиною.

З нагоди 50-ліття подружнього життя складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Ростислав і Тетяна Шутри.

У пам'ять наших дорогих батьків **бл. п. Михайла і Ольги Малинівських** складаємо **1,500.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Наталка і Іван Олексини.

У світлу пам'ять мого чоловіка **бл. п. д-ра Томи Лапичака** у 20-ту річницю його смерті складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Аріядна Лапичак-Бах.

Замість квітів на могилу нашої своячки **бл. п. Іванни Зобнів** складаємо **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а родині висловлюємо глибокі співчуття.

Роман і Анна Чорнобілі.

У пам'ять нашого дорогого брата і шваґра **бл. п. Степана Ганушевського** даруємо на Будівельний Фонд УМ **50.00 дол.**

Марія і Теодор Угорчаки.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

Управа та Адміністрація Українського Музею.

У КАНЦЕЛЯРІЇ СУА МОЖНА ЗАМОВИТИ ТАКІ ВИДАННЯ:

СПИСОК КНИЖОК ДО РОЗПРОДАЖУ

НА 1 СІЧНЯ 1997 Р.

ІСТОРІЯ ЖІНОЧОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Марта Богачевська-Хом'як, **Білим по білому — жінки в громадському житті України 1884—1939 рр.** (Київ, Союз Українок Америки, 1995), стор. 422.

25.00 дол.

Марта Богачевська-Хом'як, **Дума України — жіночого роду** (Київ, Союз Українок Америки, 1993), стор. 109.

10.00 дол.

ПОЕЗІЯ І ПРОЗА

О. І. Нагаєвський, **Рівноапостольна Свята Ольга** (Філадельфія, Союз Українок Америки, 1955), стор. 39.

5.00 дол.

Наталія Лівницька-Холодна, **Поезії старі і нові** (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, 1986), стор. 238.

15.00 дол.

ДИТЯЧІ

Діма, **Кіт музика** (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, 83-ій Відділ, 1971), стор. 30.

5.00 дол.

Як робити прикраси на ялинку. Зладила Анастасія Смеречинська (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, Український Музей, 1982), стор. 84. Є також англійською мовою.

10.00 дол.

Арета Тритяк, **Мої малюнки** (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, 1991), стор. 26.

10.00 дол.

КУХОВАРСЬКІ

Печиво, куховарські приписи. Упорядкувала Наталя Костецька (Філадельфія, Союз Українок Америки, 1969), стор. 32.

3.00 дол.

Українські назви з куховарства й харчування. Упорядкувала Наталія Чапленко (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, 1980), стор. 116.

10.00 дол.

Зеновія Терпецька, **Українські страви** (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, 1990), стор. 201.

10.00 дол.

ВЗОРИ

Українські народні вишивки. 6 серія — Сокальщина. Рисувала Ольга Загородна-Трачук (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, 1980), 12 таблиць.

6.00 дол.

Ірина Сенік. **Взори до вишивання** (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, 1982), 12 таблиць.

6.00 дол.

Українські взори, окремі картки (Нью-Йорк, Союз Українок Америки, 1978).

0.50 дол.

ЦІНИ НЕ ВКЛЮЧАЮТЬ ПОШТОВОЇ ПЕРЕСИЛКИ

ЧЕКИ ПРОСИМО ВИПИСУВАТИ НА UNWLA INC. ТА ПЕРЕСИЛАТИ НА АДРЕСУ:

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

108 SECOND AVENUE

NEW YORK, NY 10003

212/ 533-4646

ОЛЯ ГАЄЦЬКА

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА

СІЧНЕВИЙ ВІТЕР

Віав ніччю вітер,
Сніг вікно замів,
Чують в хаті діти:
Вітер зі степів!

За морями діти
Чують волі дзвін:
Голосив по світі
Нашу правду він.

Бачать діти в далі,
Наче крізь туман,
Як колись збирались
Люди на майдан.

Чують, як лунала
Вістка всім нова:
Це Універсалу
Радісні слова.

Що буде віднині
Воля нам усім
В вільній Україні —
Від Карпат по Дін.

Правда це, чи мрії?
— Чуєш? — Дзвони б'ють
В Києві в Софії,
Чи між нами тут?

Це лунає вічно
В серці молодім
В Двадцять Друге Січня
Давній волі дзвін.

ПАМ'ЯТАЙ ПРО 22-ге СІЧНЯ!

*І спокій потрясли нові громи,
Карбуючи безсмертя наше й славу.
Хай бачить світ, що справді ми є ми —
Господарі блакитної держави.*

М. Ситник.

Хлопці голосно розмовляли, поспішаючи рухливими вулицями міста. Юрко — старший брат Левка — стежив за ними, коли переходили дорогу, звертаючи увагу на дороговкази і світла та гудки автомашин на перехрестях вулиць. Хлопці любили чорнявого, з усмішкою на засмаглому обличчі лещатаря Юрка, який завжди вмів їм щось цікавого розказати. Недавно перебували з ним на лещатарському таборі, разом ходили з колядою, і при кожній зустрічі радо слухали його цікавих розповідей.

Перед заняттям у школі залишалось ще трохи часу, і один з хлопців спитав:

— Юрку! Досі наша громада так урочисто відзначала день 22 Січня відправами і концертами. Чому ми тепер про ці події так мало згадуємо? Юрко по короткій надумі почав розказувати:

— Ви вивчаєте історію України в українській школі і думаю, що знаєте про визвольні змагання нашого народу, але я дещо вам пригадаю. Ми всі радіємо, що Україна стала незалежною державою і всі українці не лише на Батьківщині, але й в цілому світі кожного року 24 Серпня відзначають цю знаменну подію. Ідея незалежності спалахувала як іскра та віками будила наш народ до змагань за волю. Роки перед Першою світовою війною були роками духовно-національної відсталості нашого народу, який опинився під двома окупаціями — австрійською і російською і не міг створити потрібної спільної політичної думки і мети. В той час, коли ворог впроваджував русифікацію, а також польонізацію, старшим провідникам нашої громади, які частинно були зневірені, допомогла молодь малошо старша від вас. Вони творили спротив, засновуючи підпільні напіввійськові організації, а відтак, спершу як частину австрійської армії, а далі як самостійну українську військову одиницю, — наші славні Січові Стрільці. Це були ті люди, які допомогли Українському Генеральному Військовому Комісаріатові зайняти твердиню української культури — місто Львів та підняти синьо-жовтий прапор на його ратуші 1 Листопада 1918 року. Акт 1 Листопада стосувався безпосередньо галицької землі, але був проведений в ім'я України як цілості.

Про визначну історичну дату 22 Січня ми ніколи не сміємо забувати. 22 Січня 1918 року IV Універсалом проголошено волю українського народу і створено вільну суверенну державу — Українську Народну Республіку. Рік пізніше, 22 Січня 1919 року, відбулася світла подія — злука земель Східньої і Галицької України в одну неподільну вільну соборну Україну. Цей акт — це вічно жива актуальна ідея, це заповіт, який кличе нас до єдності, згоди і любови.

Хоч воєнні події закінчилися в той час некорисно для українського народу, ідею визволення в ім'я незалежності і соборності плекали та втілювали в життя новітні воїни Української Повстанської Армії та I Української Дивізії Української Національної Армії. Тепер в незалежній державі молоде і добре вишколене військо гордо маршує Хрещатиком, а ми в наших молитвах просім Всевишнього, щоб дав їм багато віри в свої сили та надхнув їх духом національної свідомости для добра нашої молододі держави.

Юрко закінчив свою розповідь, а хлопці в задумі розходилися по кімнатах шкільного будинку. Може вони застановлялися і думали, що їм так багато ще треба зробити для далекої Батьківщини, щоб здійснити заповіт 22 Січня.

ДМИТРО ПАВЛИЧКО

КОЛЯДНИКИ

Колядувати в день Різдва
Прийшла капеля лісова:
Їжак, лисиця, зайчик, лось,
Кабан, сарна і ще там хтось...

Горить зізда, іскриться сніг,
Співає олень-златоріг,
А тенор-вовк від щастя мре:
Найвищі ноти він бере.

В кожусі бурім пан ведмідь
Дрімає й ледве він стоїть,
Та тягне басом з-під вікна,
Аж ходить хата ходуна.

Дзвінки чудові голоси!
А що за коляду даси?
Готуй же гостям нашвидку
Капусти, м'яса і медку,

Горіхів, сіна і зерна,
І ще щось, але що? Хто зна?

Рис. Тетяни Гайдукевич.

КОЗЕНЯТКО

Бігло, бігло козенятко
льодком, льодком,
за ним, за ним
цапок слідком:
воно бігло топиться,
за ним цапок — дивитися;
воно бігло в ополонку,
його цапок за головку:
— Стій, козо, не топися,
ще на мене подивися!

Записала Леся Українка на Волині.

Рис. Анатолія Павленка.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

1 серпня 1996 р., на 90-му році життя, відійшла у вічність **бл. п. Тамара Крижанівська**, довголітня членка 33-го Відділу СУА ім. Лесі Українки.

Народилася Тамара у серці України Києві. Батька втратила дуже вчасно. З мамою, братом і вітчимою Нікольським, який був добрим батьком, проживала у Києві до 13-го року життя. В той час у неї появилася зацікавленість театром. Мама, добра акторка, працювала зі запалом в аматорському театрі Києва у постановках вистав на високому рівні, дбаючи про чистоту побуту і народного вбрання, що і передала доньці.

З трагедією української держави почалася і трагедія родини. Виїжджали з Києва, як думалося, тільки тимчасово, а виявилася — на ціле життя. Серед турбот, тяжких днів, втратила вітчима і брата. Війна закінчилася, та не було повороту до рідного Києва. По короткій праці у кількох театрах, де познайомила з майбутнім чоловіком Миколою Крижанівським, опинилася разом з мамою у мандрівному Українському Театрі Емігрантів у Польщі. Дозволено їм було бувати тільки на корінних польських теренах, забороняючи відвідувати Волинь, Полісся та Галичину. Щоб якось вижити, доводилося співати і розвеселяти чужу ворожу публіку, зносячи не раз терпкі насмішки. Коли 1938 р. театрові наказано перенестися до Галичини, здавалося, що заблищав промінь надії на краще, та прийшла Друга світова війна. Вступила в театр ім. І. Франка у Станиславові, збільшилася родина — народилася донечка Зуля. І знову війна — великий ісход на захід через Німеччину аж до Клівленду в Америці.

Весь час переплітається праця на прожиток із улюбленими виступами на сцені. Подружжя Крижанівських не тільки самі виступають, але заохочують і вишколюють молоді кадри. Радо служать вказівками і помагають підготувати виступи молодечим, церковним чи іншим організаціям. Тяжкою була втрата дорогого подруга бл. п. Миколи. Не заламалася. Тяжкий випадок (зламала ногу) також не прибав. Туга за донею, зятем, американським військовиком Ігорем Сиваником, та внуками Колею, Андрійком і Ларисою гнала на західне чи східне побережжя Америки. Хоч з паличкою і гарними роками, якось давала собі раду, аж одних відвідин, по тяжкій недусі, мусіла залишитися у Норт Каролайні під опікою доньки і зятя. Несподівана втрата доньки в автомобільному випадку прибила пані Тамару. По трьох роках дбайливої опіки зятя, майора Ігоря, і внуків, злучилася з нею.

Покійна була доброю і корисною членкою Відділу. У ділянці народного мистецтва, головню при виготовлюванні вбрання до збірки Відділу і у господарській референтурі Централі. Багато її приписів українських страв були поміщені у журналі "Наше Життя" та використовані на українських фестивалях.

Від Відділу прощала покійну Ірина Кашубинська, а голова Відділу Міля Русин за нашим звичаєм зложила на серці грудку землі з могили патронки Лесі Українки з її рідного і нашого Києва. Похована з церкви св. Трійці біля покійного чоловіка в Клівленді.

Ірина Кашубинська.

З великим сумом ділимося з членками СУА вісткою, що 17 жовтня 1996 р. відійшла від нас у вічність **бл. п. Марія Лабунька** (з дому Ровенчук), яка народилася 12 лютого 1924 р., у Печеніжині на Коломийщині. За німецької окупації, будучи ученицею Коломийської гімназії, вступила до тайного Пласту і стала членкою юнацтва ОУН. Після закінчення гімназії віддалася повністю підпільній праці у боротьбі проти окупантів України. В 1944–46 роках як Ірина Сумач очолювала жіночу мережу ОУН округи Батурин Закерзонського краю. Восени 1948 року прибула з рейдувальною групою УПА на Захід. У 1948–52 рр. студіювала педагогіку і етнографію у Вільному Українському Університеті у Мюнхені. У 1955 році виїхала з Німеччини з чоловіком д-ром Мирославом Лабунькою і малим сином до США, де включилася у громадське життя української спільноти. Довгі роки працювала учителькою української суботньої школи Т-ва "Рідна Школа" у Філядельфії, була виховницею у Плас-ті. Наложала до кількох громадських організацій. Останніми роками часто була в Україні.

Як взірцева членка 90-го Відділу СУА у Філядельфії, наша подруга Марія знала і цінила вагу зорганізованого українського жіноцтва. Свої обов'язки на різних постах у нашому Відділі виконувала сумлінно і точно. Усі, хто мав нагоду співпрацювати і дружити з Марією збережуть пам'ять про неї у своїх серцях.

Залишила у смутку чоловіка, ректора УВУ Мирослава Лабуньку, синів Олеса, Іллю, дочку Ію (Ірину), троє онуків і брата Андрія Ровенчука в Україні.

Л. Стадниченко,
пресова референтка Відділу.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ
Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська
Марія Савчак

Анна Кравчук — голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ольга Тритяк — 1-ша заступниця голови
Софія Геврик — 2-га заступниця голови для справ організаційних
Марта Богачевська-Хом'як — 3-тя заступниця голови для справ культури
Ірина Куровицька — 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Варка Бачинська — протоколярна секретарка
Лідія Білоус — кореспонденційна секретарка
Таїсса Турянська — скарбничка
Надія Цвях — фінансова секретарка
Ярослава Рубель — преса
Оксана Фаріон — вільний член
Марія Пазуняк — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Лідія Черник — суспільної опіки
Ірена С. Олексюк — виховна
Ярослава Геруляк — мистецько-музейна
Люба Більовщук — стипендій
Марта Яросевич — екології

Ірена Чабан — головний редактор "Нашого Життя"
Тамара Стадниченко — редактор англomовної частини журналу

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Квітка Іваницька — Дітройт
Марія Раковська — Філадельфія
Олександра Кіршак — Нью-Йорк
Марта Стасюк — Північний Нью-Йорк
Ярослава Мулик — Нью Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Анастасія Хариш — Чікаго
Люба Кінах — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Південний Нью-Йорк
Марія Одежинська — зв'язкова далеко віддалених відділів

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич — голова
Рома Шуган — член
Іванна Ганкевич — член
Лідія Колодчин — заступниця
Надія Савчук — заступниця

Ольга Рибаків — парламентаристка

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Lidia Burachynska
Iwanna Rozankowskyj
Maria Savchak

Anna Krawczuk — President

EXECUTIVE COMMITTEE

Olga Trytyak — 1st Vice President
Sophia Hewryk — 2nd Vice President
Martha Bohachevsky Chomiak — 3rd Vice President
Iryna Kurowyckyj — 4th Vice President
Barbara Bachynsky — Recording Secretary
Lidia Bilous — Corresponding Secretary
Taissa Turiansky — Treasurer
Nadia Cwiach — Financial Secretary
Jaroslawa Rubel — Press
Oxana Farion — Member-at-Large
Maria Pazuniak — Member-at-Large

CHAIRS

Lidia Czernyk — Social Welfare
Irena S. Oleksiuk — Education
Jaroslawa Gerulak — Art/Museum
Luba Bilowchtchuk — Scholarship
Student Sponsorship Program
Marta Jarosewicz — Ecology

Irena Chaban — Editor-in-Chief "Our Life"
Tamara Stadnychenko — English editor "Our Life"

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

108 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 533-4646 Директор — **Омеляна Рогожа**
Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

P.O. Box 172, Holmdel, NJ 07733
(908) 888-0494 **Luba Bilowchtchuk**

REGIONAL COUNCILS

Kwitka Iwanycky — Detroit
Maria Rakowsky — Philadelphia
Alexandra Kirshak — New York City
Martha Stasiuk — New York - North
Jaroslawa Mulyk — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Anastazia Charysh — Chicago
Luba Kinach — New England
Theodosia Kushnir — New York - South
Maria Odezhynska — Liaison for Branches-at-Large

AUDITING COMMITTEE

Ivanna Ratych — Chair
Roma Shuhan — Member
Iwanna Hankewycz — Member
Lidia Kolodchin — Alt Member
Nadia Sawczuk — Alt Member

Olha Rybakiw — Parliamentarian

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947

Periodicals Postage Paid at New York, N.Y. and at
additional mailing offices (USPS 414-660).

108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

Село Кісоричі, повіт Рокітно, Волинь. Взір із збірки Климентія Габданк-Рогозинського. Вишивати нитками Д.М.С. ч. 321.

Pattern from the village of Kisorychi, Wolyn region. From the collection of Klymentij Habdank-Rohozynskij. Embroidered with DMC threads, red #666.